

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
INŠPEKTORAT RS ZA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI
Kardeljeva ploščad 21, 1000 Ljubljana
telefon: (01) 431-00-91, telefaks: (01) 230-13-68, e-pošta: irsvndn@mors.si

Številka: 013-03-40/2001-5
Datum: 3. 4. 2003

P O R O Č I L O

O DELU INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

V LETU 2002

KAZALO

1	ORGANIZIRANOST IN PRISTOJNOSTI	5
1.1	Organiziranost	5
1.2	Pristojnosti	5
2	STATISTIČNI PODATKI O OPRAVLJENIH NALOGAH	7
2.1	Pregled števila vseh opravljenih nalog v letu 2002.....	7
2.2	Pregled opravljenih nalog na področju varstva pred požarom.....	8
2.3	Pregled opravljenih nalog na področju zaščite in reševanja.....	9
2.4	Pregled opravljenih skupnih inšpekcijskih pregledov s področja varstva pred požarom in področja zaščite in reševanja	10
3	VARSTVO PRED POŽARI	11
3.1	Naftni derivati.....	11
3.2	Gospodarski in javni objekti	11
3.3	Objekti lesne industrije.....	11
3.4	Vzgojno varstveni zavodi in šole	12
3.5	Stanovanjski in nastanitveni objekti	16
3.6	Pregledi organizacij, ki so pooblašcene za pregledovanje in preizkušanje vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite	17
3.7	Pregledi v organizacijah, ki so pooblašcene za izvajanje požarnega varovanja	17
3.8	Pregledi pri vzdrževalcih gasilnikov in preizkuševalcih hidrantnih omrežij	18
3.9	Problematika zastarelih predpisov na področju varstva pred požarom in izdajanje soglasij	18
4	ZAŠČITA IN REŠEVANJE	20
4.1	Inšpekcijski pregledi v občinah	20
4.1.1	Ugotovitve	20
4.2	Praktični preizkusi pripravljenosti gasilskih enot	21
4.2.1	Način aktiviranja	22
4.2.2	Preverjanje	23
4.2.3	Vsebina preverjanja v regijskih centrih za obveščanje.....	23
4.2.3.1	Aktiviranje	23
4.2.3.2	Pregled dokumentov aktiviranih GE v centrih za obveščanje	23
4.2.4	Vsebina preverjanja pri gasilskih enotah	23
4.2.5	Ugotovitve	24
4.2.6	PREDLOGI.....	26
4.3	Inšpekcijski pregledi na področju varstva pred utopitvami	27
5	KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA	29
5.1	Kadrovska struktura.....	29
5.2	Materialno stanje	30
6	USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE	32
7	SODELOVANJE Z DRUGIMI ORGANIZACIJAMI	33
8	SKLEPNE UGOTOVITVE	34

POVZETEK

V "Poročilu o delu Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami v letu 2002" so prikazani organiziranost ter pristojnosti Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljnjem besedilu: inšpektorat) skladno z zakonodajo Republike Slovenije ter podroben pregled števila opravljenih nalog v letu 2002 s primerjalnim pregledom števila opravljenih nalog v letu 2001.

Inšpektorat je opravil 26.503 nalog, in sicer 21.135 nalog iz upravnih zadev (22.780 leta 2001) in 5368 nalog iz inšpekcijskega nadzora (5233 leta 2001).

Na področju varstva pred požarom je inšpektorat izdal 15.162 požarnih soglasij: 2936 k lokacijskim dovoljenjem, 3933 h gradbenim dovoljenjem, 3974 k enotnemu dovoljenju za gradnjo, 3993 k uporabnim dovoljenjem in 326 k osnutkom prostorskih izvedbenih načrtov. Inšpektorji so sodelovali pri 1132 lokacijskih ogledih in obravnavah ter 4806 tehničnih pregledih, v 84 komisijah za ugotavljanje vzrokov požarov ter v 184 intervencijah ob požaru, eksploziji ali drugi nesreči. Opravili so 3317 inšpekcijskih pregledov: 2897 v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah, 327 v stanovanjskih ali drugih bivalnih in gospodarskih objektih, 56 v društvih ali drugih nevladnih organizacijah, 14 v občinah, 10 v ministrstvih ali drugih državnih organih, 7 v vojaških objektih in 6 v zakloniščih. Izdanih je bilo 1293 ureditvenih odločb za odpravo pomanjkljivosti pri varstvu pred požarom.

Na področju zaščite in reševanja je inšpektorat opravil 214 inšpekcijskih pregledov: 101 v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah, 14 v občinah, 3 v društvih in drugih nevladnih organizacijah, 6 v ministrstvih ali drugih državnih organih, 13 v zakloniščih in 74 v kopališčih. Izdanih je bilo 79 ureditvenih odločb za odpravo pomanjkljivosti v zaščiti in reševanju ter 35 mnenj k obratovalnim dovoljenjem kopališč. Poleg tega je inšpektorat spremljal dve državni vaji zaščite, reševanja in pomoči: vaji "UJMA 2002" in "NEK 2002".

Inšpektorat je na skupnem področju varstva pred požarom ter zaščite in reševanja opravil 316 skupnih inšpekcijskih pregledov: 255 v gospodarskih družbah, zavodih ali drugih organizacijah, 2 v občinah, 3 v društvih ali drugih nevladnih organizacijah, 43 v stanovanjskih ali drugih bivalnih ali gospodarskih objektih, 6 v zakloniščih in 7 v kopališčih. Na skupnem delovnem področju je bilo izdanih 32 ureditvenih inšpekcijskih odločb o odpravi pomanjkljivosti.

Pri inšpekcijskih pregledih na obeh področjih so ugotovili, da so vzroki za nezadovoljivo stanje subjektov različni: pomanjkljivo usposabljanje zaposlenih, slabo vzdrževanje sredstev, namenjenih zaščiti in reševanju, slaba interna ureditev varstva pred požarom v subjektih oziroma pomanjkljivi načrti zaščite in reševanja.

Bolj učinkovito delo inšpektorjev pri varstvu pred požarom otežuje zastarela zakonodaja, ki izvira iz sedemdesetih ali celo šestdesetih let. Največ težav povzročajo zastareli predpisi o prostorskem načrtovanju ter graditvi objektov, ki bi morali urediti varen umik ljudi, živali in premoženja iz objektov ob požaru, predpisi o skladiščenju vnetljivih tekočin in drugi.

V inšpektoratu je poleg glavnega inšpektorja in njegovega namestnika sistemiziranih 77 delovnih mest: 62 inšpektorjev in 15 strokovnih tehničnih ter administrativnih sodelavcev. Ob koncu leta 2002 je bilo zaposlenih 61 delavcev: 48 inšpektorjev in 13 strokovnih tehničnih ter administrativnih sodelavcev. Med zaposlenimi je 27 žensk in 34 moških.

V zadnjih dveh letih so se inšpektorji udeležili veliko domačih in tujih seminarjev, strokovnih delavnic, sejmov in posvetov. Izobraževali so se ob delu in na jezikovnih tečajih.

Inšpektorat dejavno sodeluje v programih drugih organizacij, predvsem Gasilske zveze Slovenije, in pri usposabljanju v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje na Igu. Inšpektorji so člani izpitnih komisij za serviserje gasilnikov, pooblaščenca za varstvo pred požarom, poklicne gasilce, inšpektorje za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami ter v komisiji za strokovni izpit pri Ministrstvu za notranje zadeve. Glavni inšpektor sodeluje v predsedstvu in poveljstvu Gasilske zveze Slovenije ter je stalni član slovenske delegacije nacionalnega komiteja mednarodne gasilske organizacije CTIF.

1 ORGANIZIRANOST IN PRISTOJNOSTI

1.1 ORGANIZIRANOST

Inšpektorat je organ v sestavi Ministrstva za obrambo Republike Slovenije. V skladu s pravilnikom o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest Ministrstva za obrambo in organov v sestavi deluje v okviru naslednjih organizacijskih enotah:

- Sektor za inšpekcijski nadzor varstva pred požarom
- Sektor za inšpekcijski nadzor zaščite in reševanja
- Služba za splošne zadeve
- izpostave Celje, Koper, Kranj, Krško, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Nova Gorica, Novo mesto, Postojna, Ptuj, Slovenj Gradec in Trbovlje.

1.2 PRISTOJNOSTI

Pristojnosti in naloge inšpekcijskega nadzora sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki jih izvaja inšpektorat, so predvsem opredeljene z zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 64/94, 33/00 - odl. US in 87/01 - ZMatD), zakonom o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 71/93 in 87/01), zakonom o gasilstvu (Uradni list RS, št. 71/93 in 28/00), zakonom o varstvu pred utopitvami (Uradni list RS, št. 44/00) in drugimi predpisi.

Pri opravljanju inšpekcijskega nadzora poleg naštetih zakonov pri odločanju o pravicah, obveznostih ali pravnih koristih posameznikov, pravnih oseb in drugih strank inšpekcijske postopke urejajo tudi posamezni predpisi s področja prostorskega planiranja, graditve objektov, nevarnih snovi, prometa in varstva naravnega okolja.

Inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami izvajajo nadzor na področju varstva pred požarom, zaščite in reševanja in varstva pred utopitvami, predvsem nad:

- načrtovanjem in izvajanjem ukrepov za varstvo pred požarom po posameznih področjih oziroma dejavnostih;
- usklajenostjo projektne, tehnične in druge dokumentacije s predpisi o varstvu pred požarom;
- delovanjem gasilskih enot;
- pooblaščenimi fizičnimi in pravnimi osebami, ki opravljajo naloge varstva pred požarom;
- vodenjem evidenc in podatkov o požarih in eksplozijah;
- izvajanjem usposabljanja zaposlenih;
- izvajanjem preventivnih ukrepov;
- izvajanjem ukrepov za preprečevanje in zmanjšanje posledic naravnih in drugih nesreč;
- stanjem načrtov in drugih priprav za zaščito, reševanje in pomoč;
- izvajanjem nalog opazovanja, obveščanja in alarmiranja;
- usposobljenostjo, opremljenostjo in pripravljenostjo štabov, enot in služb Civilne zaščite ter drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč;
- izvajanjem usposabljanja za zaščito, reševanje in pomoč, nadzor nad usposabljanjem za potapljanje z avtonomno potapljaško opremo in nad usposabljanjem za tehnično potapljanje;
- nadzor nad razporejenimi potapljači;
- nadzor nad urejenostjo posameznih kopališč glede reševalcev iz vode in zagotavljanja predpisane reševalne opreme in sredstev;

- nadzor nad organizacijami, ki se ukvarjajo s športnimi dejavnostmi in organizatorji dejavnosti v prostem času in prireditelji, v in ob vodi glede reševalcev iz vode in zagotavljanja predpisane reševalne opreme in sredstev;
- nadzor nad izposojevalnicami opreme in sredstev, ki so namenjena športnim dejavnostim in dejavnostim v prostem času;
- nadzor nad gasilskimi in drugimi reševalnimi službami;
- opravljanjem upravnih in strokovnih zadev na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- izdajajo:
 - soglasja k osnutkom prostorskih ureditvenih načrtov, lokacijskim, gradbenim, uporabnim in enotnim dovoljenjem in
 - mnenja k obratovalnim dovoljenjem za naravna kopališča.

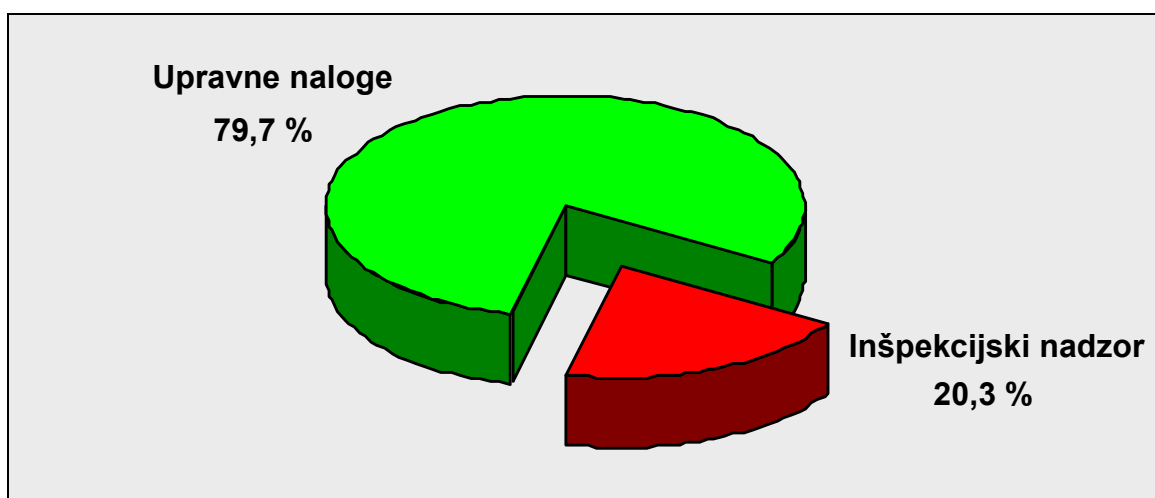
2 STATISTIČNI PODATKI O OPRAVLJENIH NALOGAH

2.1 PREGLED ŠTEVILA VSEH OPRAVLJENIH NALOG V LETU 2002¹

V letu 2002 so inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljnjem besedilu: inšpektorji) opravili skupaj **26.503** (28.012)² nalog, kar je za 5,4 odstotkov manj kot leto prej. Od tega je bilo opravljenih **21.135** (22.780) nalog na področju upravnih zadev in **5.368** (5.233) nalog na področju inšpekcijskega nadzora.

Iz zbranih podatkov o opravljenem delu inšpektorata v letu 2002 je razvidno, da je bilo **79,7** (81) odstotkov dela opravljenega na področju upravnih zadev in **20,3** (19) odstotkov na področju inšpekcijskega nadzora (Graf 2.1.1).

Graf 2.1.1: Razdelitev opravljenih nalog

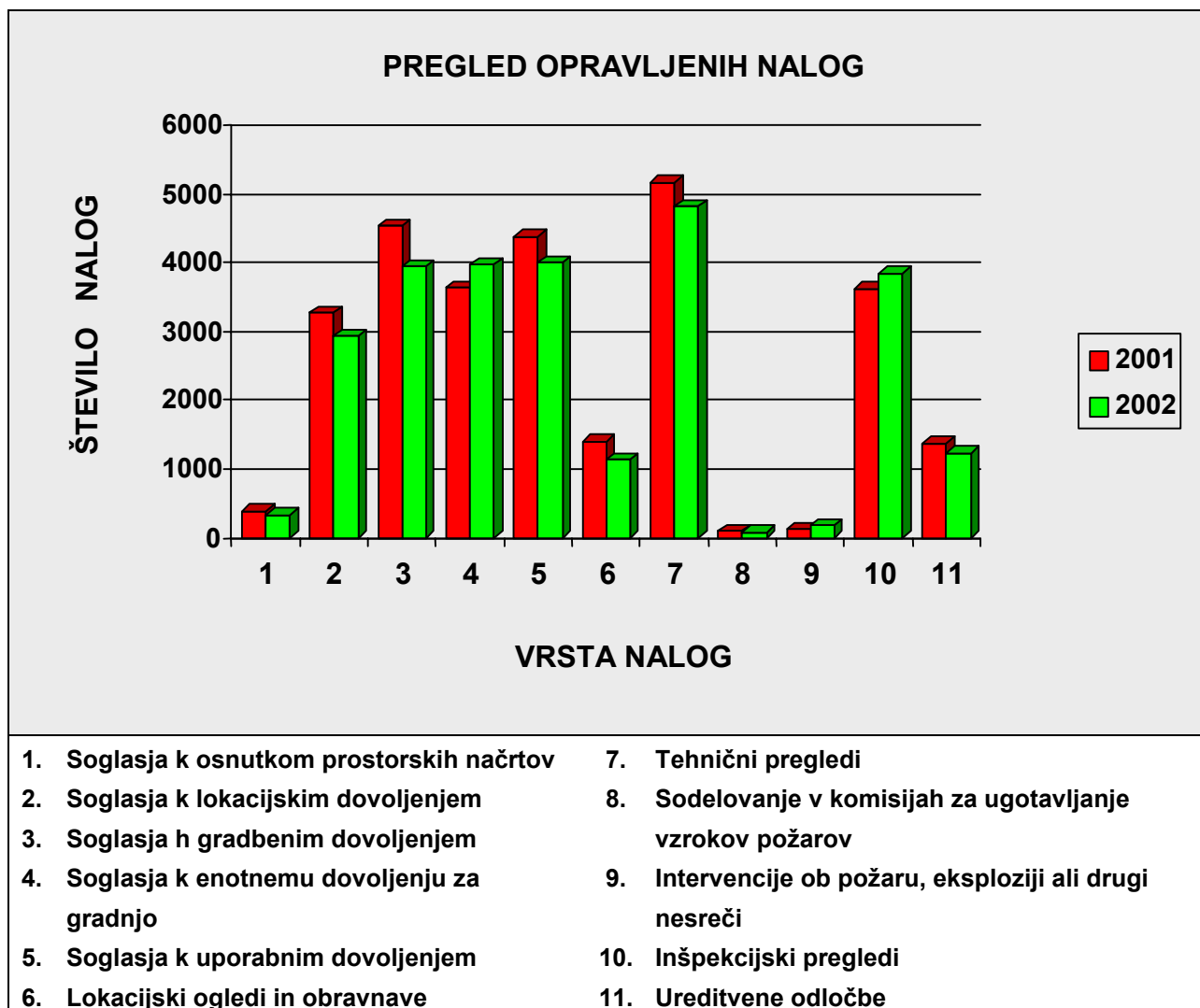
Inšpektorji so v letu 2002 izdali **15.197** (16.218) soglasij k osnutkom prostorskih izvedbenih načrtov, lokacijskim, gradbenim enotnim dovoljenjem za gradnjo, uporabnim dovoljenjem in mnenj k obratovalnim dovoljenjem naravnih kopališč. Opravili so **6.206** (6.777) ogledov, obravnav ali sodelovali v raznih komisijah in intervencijah.

Inšpekcijskih pregledov so v letu 2002 opravili skupaj **3.847** (3.622) ali za **6,2** odstotkov več kot leto prej. Od tega je bilo opravljenih **3.253** (2.773) inšpekcijskih pregledov v gospodarskih družbah, zavodih ali drugih organizacijah, **30** (92) inšpekcijskih pregledov v občinah, **65** (74) v društvih ali drugih nevladnih organizacijah, **370** (500) v stanovanjskih in drugih bivalnih ali gospodarskih objektih, v ministrstvih ali drugih državnih organih **16** (30), v vojaških objektih **7** (3), v zakloniščih **25** (36) inšpekcijskih pregledov in **81** (114) inšpekcijskih pregledov kopališč (Graf 2.1.2).

¹ Podrobnejši številčni pregled opravljenih nalog se nahaja v Prilogi 1.

² Številke v oklepaju so podatki za leto 2001.

Graf 2.1.2.: Število opravljenih nalog po letih glede na vrsto nalog

Na podlagi opravljenih inšpekcijskih pregledov so inšpektorji izdali **1.225** (1.367) inšpekcijskih ureditvenih odločb. Sodniku za prekrške je bilo prijavljenih **20** (24) fizičnih in pravnih oseb, podan je bil **1** (0) predlog za uvedbo postopka za kaznivo dejanje. Mandatno kazen na kraju prekrška so inšpektorji izrekli **7**-krat (4) oziroma izdali potrdil o prekršku (plačilni nalog).

Inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, so v letu 2002 poleg zgoraj navedenih nalog, opravili tudi **9.016** (10.364) ostalih pomembnih nalog, ki niso zajete v redno statistično obdelavo, kot so strokovne obravnave, nadzor varstva pred požarom v naravnem okolju, obravnave za razne prireditve, ogled in spremljanje vaj, komisijski ogledi za dovoljenje za obrt, nadzor nad izvajanjem dimnikarskih storitev-opozorila, pregledi opreme pri vzdrževalcih idr.), sodelovali na **863** (755) sestankih in na **381** (344) posvetih.

2.2 PREGLED OPRAVLJENIH NALOG NA PODROČJU VARSTVA PRED POŽAROM

Največ nalog na področju varstva pred požarom je inšpektorat opravil z izdajanjem požarnih soglasij, ki jih je v letu izdal skupaj **15.162** (16.218). Od tega je bilo izdano **2.936** (3.261) soglasij k lokacijskim, **3.933** (4.532) h gradbenim, **3.974** (3.633) k enotnemu dovoljenju za gradnjo, **3.993** (4.382) k uporabnim dovoljenjem in **326** (386) soglasij k osnutkom prostorskih izvedbenih načrtov.

Inšpektorat je opravil **1.132** (1.402) lokacijskih ogledov in obravnav, **4.806** (5.160) tehničnih pregledov, sodeloval v **84** (89) komisijah za ugotavljanje vzrokov požarov, pri intervencijah ob požaru, eksploziji ali drugi nesreči pa je sodeloval v **184** (126) primerih.

Inšpekcijskih pregledov na področju varstva pred požarom je bilo opravljenih skupaj **3.317** (2.976), kar je za **341 več** pregledov ali **11,4 odstotkov več** kot leto prej. Največ inšpekcijskih pregledov je bilo opravljenih v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah, in sicer **2.897** (2.554); od tega je bilo opravljenih **2.089** (1.770) rednih pregledov, **379** (588) ponovnih pregledov in **429** (196) izrednih pregledov. V stanovanjskih ali drugih bivalnih in gospodarskih objektih je bilo opravljenih **327** (419) rednih inšpekcijskih pregledov. V društvih ali drugih nevladnih organizacijah je bilo opravljenih **56** (57) inšpekcijskih pregledov; od tega **36** (42) rednih pregledov, **5** (7) ponovnih in **15** (0) izrednih pregledov. V občinah je bilo opravljenih **14** (18) inšpekcijskih pregledov; od tega **5** (3) rednih, **1** (8) ponovni in **8** (7) izrednih inšpekcijskih pregledov. V ministrstvu ali drugem državnem organu je bilo opravljenih **10** (28) inšpekcijskih pregledov. V vojaških objektih je bilo opravljenih **7** (3) rednih inšpekcijskih pregledov in **6** (13) inšpekcijskih pregledov je bilo opravljenih v zakloniščih.

Predlog sodniku za prekrške s področja varstva pred požarom je bil podan v **18** (23) primerih. Podan je bil tudi **1** (0) predlog za uvedbo postopka za kaznivo dejanje. Mandatno je bilo kaznovanih je bilo **7** (4) oseb.

Inšpektorat je v letu 2002 izdal **1.114** (1.254) inšpekcijskih ureditvenih odločb za odpravo pomanjkljivosti na področju varstva pred požarom.

2.3 PREGLED OPRAVLJENIH NALOG NA PODROČJU ZAŠČITE IN REŠEVANJA

V letu 2002 so inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami na področju zaščite in reševanja opravili skupaj **214** (284) inšpekcijskih pregledov. Največ inšpekcijskih pregledov je bilo opravljenih v gospodarskih organizacijah, in sicer **101** (82). Od tega je bilo opravljenih **72** (50) rednih pregledov, **26** (25) ponovnih pregledov in **3** (7) izrednih pregledov. V občinah je bilo opravljenih **14** (57) inšpekcijskih pregledov; od tega **3** (31) redni, **6** (23) ponovnih in **5** (3) izrednih inšpekcijskih pregledov. V društvih ali drugih nevladnih organizacijah so bili opravljeni **3** (14) redni inšpekcijski pregledi, **2** (0) ponovna in **1** (0) izreden inšpekcijski pregled. V ministrstvih in drugih državnih organih je bilo opravljenih **6** (14) inšpekcijskih pregledov. V zakloniščih je bilo opravljenih **13** (10) inšpekcijskih pregledov in v kopališčih je bilo opravljenih **74** (107) inšpekcijskih pregledov.

Za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti na področju zaščite in reševanja je bilo izdanih **79** (74) ureditvenih odločb.

Inšpektorji so izdali tudi **35** (24) mnenj k obratovalnim dovoljenjem kopališč.

Poleg navedenih nalog je inšpektorat spremljal tudi dve državni vaji zaščite, reševanja in pomoči, ki so bile izvedene v letu 2002. Tako je sedem inšpektorjev spremljalo aktivnosti na vaji "UJMA 2002", devet inšpektorjev pa je spremljalo vajo "NEK 2002".

Posamezno vajo so aktivno spremljali tisti inšpektorji za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki jih je za vsako vajo posebej imenoval glavni inšpektor. Spremljevalci so bili dolžni spremljati posamezne aktivnosti sodelujočih vadbencev v skladu z načrtom spremljanja, predvsem pa spremljati doseganje glavnih ciljev vaje, ki so navedeni v sklepu Vlade Republike Slovenije. Vsi inšpektorji, ki so bili imenovani za spremljevalce vaj, so aktivno sodelovali tudi v pripravah na izvedbo spremljanja posamezne vaje ter izvajali naloge v skladu z načrtom spremljanja, ki so ga tudi pripravili. Spremljevalci so po izvedbi posamezne vaje izdelali

poročilo spremljanja vaje, njihove ugotovitve pa so zajete v končnem poročilu, ki ga je v skladu s sklepom Vlade Republike Slovenije izdelala skupina za pripravo in izvedbo posamezne vaje.

2.4 PREGLED OPRAVLJENIH SKUPNIH INŠPEKCIJSKIH PREGLEDOV S PODROČJA VARSTVA PRED POŽAROM IN PODROČJA ZAŠČITE IN REŠEVANJA

Inšpektorji so v letu 2002 opravili **316** (260) skupnih inšpekcijskih pregledov s področja varstva pred požarom in področja zaščite in reševanja. Od tega **255** (137) inšpekcijskih pregledov v gospodarskih družbah, zavodih ali drugih organizacijah, **2** (17) v občinah, **3** (3) v društvih ali drugih nevladnih organizacijah, **43** (81) v stanovanjskih ali drugih bivalnih ali gospodarskih objektih, **6** (13) v zakloniščih in **7** (3) v kopališčih.

Z obeh delovnih področij je bilo izdanih **32** (39) ureditvenih inšpekcijskih odločb o odpravi pomanjkljivosti.

3 VARSTVO PRED POŽARI

3.1 NAFTNI DERIVATI

V velikih skladiščih naftnih derivatov potekajo postopki za širitev skladiščnega prostora za potrebe državnih blagovnih rezerv. Pri presojanju ustreznosti načrtovanih gradenj in izdajanju požarnih soglasij preverjamo usklajenost z veljavnimi predpisi, predvsem pravilnikom in tehničnimi predpisi o gradnji naprav za vnetljive tekočine ter o uskladiščenju in pretakanju vnetljivih tekočin iz leta 1971. V letu 2002 je bil sprejet pravilnik o določitvi pogojev, ki jih morajo izpolnjevati rezervoarji, namenjeni skladiščenju naftnih derivatov za državne blagovne rezerve, ki je zmanjšal predpisane medsebojne odmike med rezervoarji, tako da sedaj ni več velikih razlik med primerljivimi nemškimi (TRbF - Technische Regeln für brennbare Flüssigkeiten) oziroma ameriški (NFPA - National Fire Protection Association) predpisi.

V poročilih izpostav inšpektorata je bila večkrat izpostavljena problematika nepravilnega skladiščenja in uporabe nevarnih snovi. Inšpektorji rešujejo problematiko z ureditvenimi odločbami, vendar pri tem večkrat naletijo na ovire zaradi na eni strani pomanjkanja finančnih sredstev in na drugi zastarelih predpisov, ki ne upoštevajo današnjega stanja tehnike.

Pri rednem nadzoru bencinskih servisov, ki jih opravljajo inšpektorji v izpostavah, večkrat tudi v sodelovanju s policisti, ni bilo ugotovljenih večjih pomanjkljivosti.

3.2 GOSPODARSKI IN JAVNI OBJEKTI

Pri izvajanju inšpekcijskega nadzora v bolnišnicah, šolah in vrtcih, domovih za starejše občane, zdraviliščih ter podobno predstavljajo pereč problem starejši objekti, ki že po zasnovi ne zadovoljujejo niti minimalnih zahtev po zadovoljivi stopnji varstva pred požarom. V nekaterih od teh objektov se pomanjkljivosti, ugotovljene že pred leti, prepočasi odpravljajo. Vzrok je v zagotavljanju finančnih sredstev za sanacijo teh objektov. Izstopajoč po problematiki v tej kategoriji objektov je visoki objekt Kliničnega centra v Ljubljani, na kar inšpektorat opozarja že vrsto let.

Na urejenost varstva pred požarom v gospodarskih družbah pomembno vplivajo spremembe v namembnosti in lastništvu in s tem povezane racionalizacije, ki gredo velikokrat v škodo varstva pred požarom. Razdrobljene dejavnosti se na obstoječih kompleksih, ki so prej predstavljali funkcionalno celoto, na novo razmejujejo tako glede lastništva, kot tudi uporabe objektov, naprav in uslug. Poleg tega se spremembe običajno izpeljejo brez ustreznih dovoljenj. Pri rednem inšpekcijskem nadzoru inšpektorji ugotavljajo nepravilno skladiščenje nevarnih snovi, neredno vzdrževanje in izklapljanje sistemov aktivne požarne zaščite in gasilsko tehničnih sredstev, neizvajanje požarnih straž, slabo in neredno izvajanje izobraževanja in poučevanja delavcev o požarnovarnostnih ukrepih na delovnem mestu itd.

Glavni problem Slovenskih železnic so požari ob progah, ki jih povzročata muzejski vlak ali vlaki na progah Kozina - Koper, Divača - Sežana.

Pri nadzoru avtoličarskih delavnic je bilo ugotovljeno, da nimajo ustreznih listin v zvezi z delovanjem kontrolirane ventilacije. Zelo problematično je hramba barv, lakov in topil.

3.3 OBJEKTI LESNE INDUSTRIJE

V objektih lesne industrije se je skrčilo število delavcev režije na minimum. Posledica je, da se okolica objektov ne čisti in neguje, trava ostaja nepokošena. Po razpadu velikih organizacij se

razdeljena podjetja soočajo z velikimi finančnimi sredstvi, težavami zaradi zastarele tehnologije in netržno orientirane proizvodnje. Zaradi potreb prilagajanja trgu prihaja do rekonstrukcij in dozidav obstoječih proizvodnih obratov brez pridobitve ustreznih dovoljenj in soglasij. Tako so inšpektorji pri pregledu postavljeni pred dejstvo, da je v obratovanju tehnologija in proizvodni prostori, ki pogosto niso izvedeni v skladu s predpisi s področja varstva pred požarom. Ker so običajno takšni prostori in naprave vitalnega pomena za proizvodnjo v podjetju, jih ni mogoče enostavno zapreti, temveč je potrebno poiskati primerno rešitev, ki bi zadovoljila obe strani. Tako inšpektor predpiše ukrepe, ki ustrezajo določbam veljavnih predpisov in poda rok za izvedbo teh ukrepov.

Eden glavnih problemov v lesni industriji predstavljajo lakirne kabine, ki niso urejene po predpisih (stabilna naprava za gašenje v lakirnih kabinah s suhim filtrom, kontrolirana ventilacija) ali pa se predmeti lakirajo kar v prostorih, ki so namenjeni za strojno obdelavo lesa.

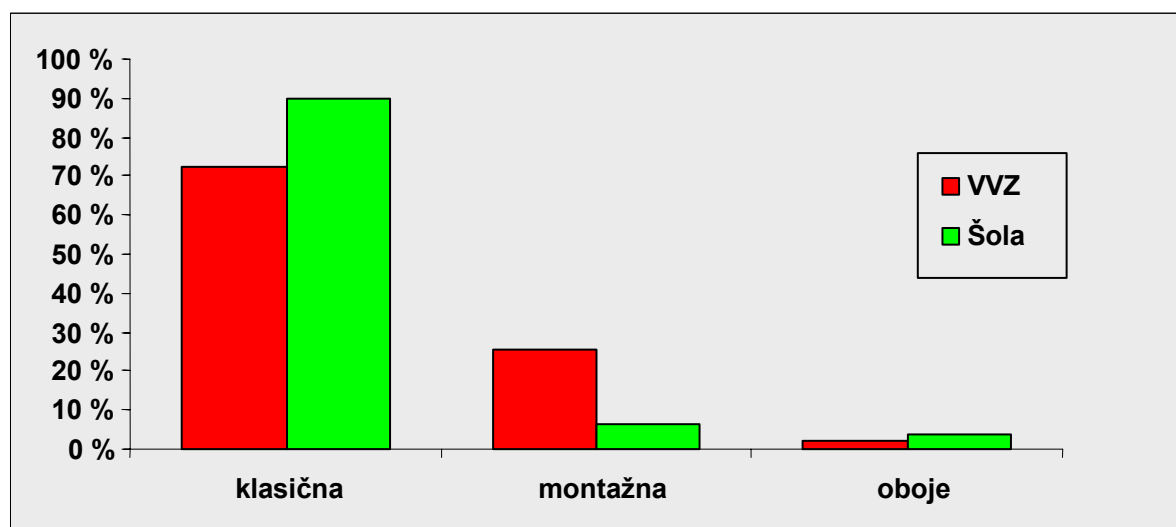
3.4 VZGOJNO VARSTVENI ZAVODI IN ŠOLE

Zaradi požara, ki je popolnoma uničil osnovno šolo v Podzemlju, je bilo sklenjeno, da se še v letu 2002 opravi pregled objektov vzgojno varstvenih zavodov in šol v državi. V ta namen je bil izdelan vprašalnik, ki zajema najpomembnejše podatke o izvedenih ukrepih varstva pred požarom v objektu vrtca ali šole, organiziranosti in urejenosti poti za umik.

Inšpektorji so pregledali skupno 815 objektov, od tega 328 vzgojno varstvenih zavodov in 487 šol. Ugotovitve teh pregledov so podane v nadaljevanju v obliki preglednic, ki se nahajajo v Prilogi 2, tiste, ki pomembneje vplivajo na stanje varstva pred požarom pa tudi v obliki grafov s komentarjem.

Glavni vzrok za tako hitro razširitev požara, ki je v zaključku uničil objekt šole v Podzemlju v celoti (razen kasneje prigrajene telovadnice), je bil v pretežno gorljivih gradbenih materialih, iz katerih je bila zgrajena šola (montažni objekt). Iz preglednice lahko ugotovimo, da je med pregledanimi vrtci montažnih kar 25 % vseh objektov, med šolskimi objekti pa 6 %. Manjše število pregledanih objektov je kombiniranih, to je v zasnovi montažnih, s kasnejšimi dograditvami klasične gradnje.

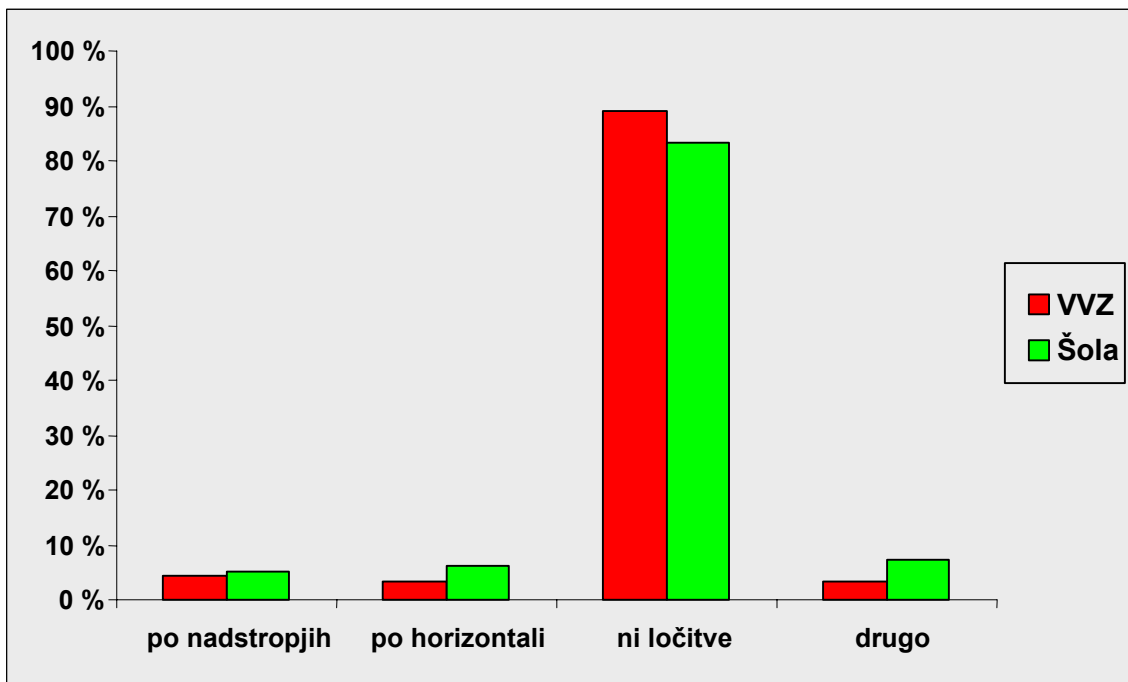
Graf 3.4.1: Razvrstitev pregledanih objektov glede na gradnjo - odstotna delitev

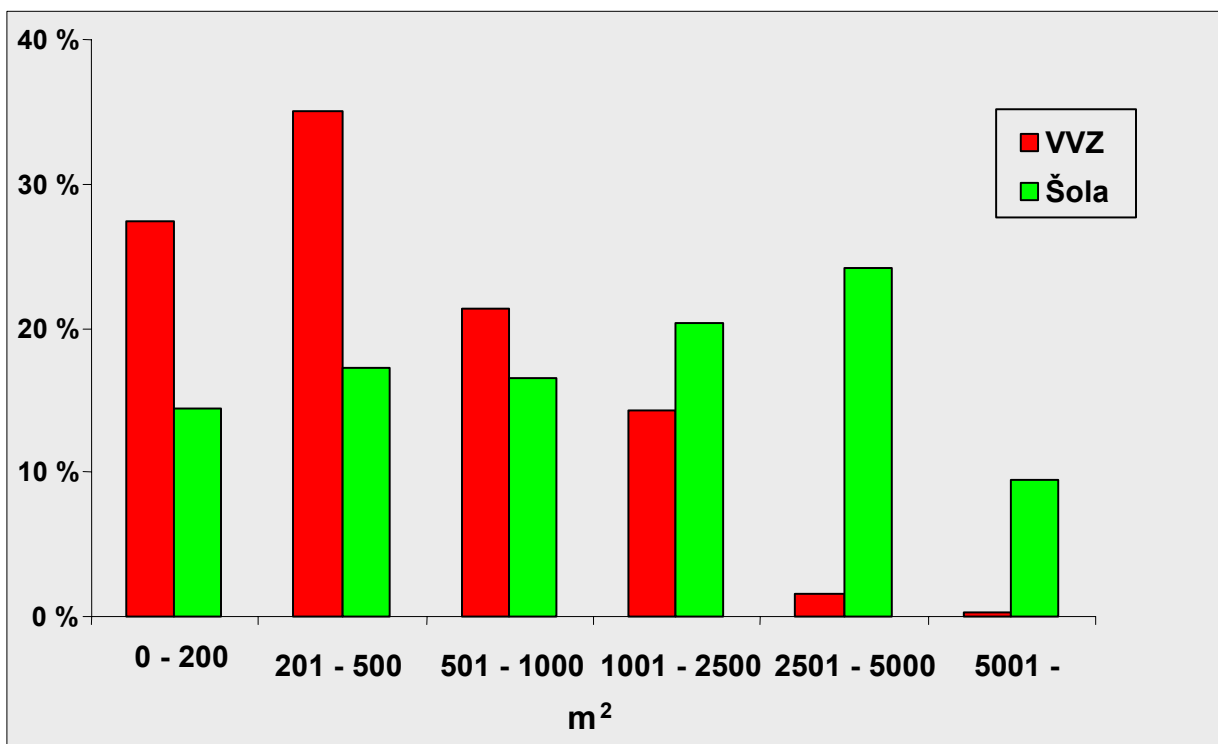
Opomba: v legendi grafov poglavja 3.4 pomeni kratica VVZ vzgojno varstveni zavod

Eden najpomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na omejitve širjenja požara in učinkovitost gasilcev, je delitev objektov na požarne sektorje, oziroma velikost največjega požarnega sektorja. Ugotovitve kažejo, da velika večina objektov nima izvedenih notranjih požarnih delitev, kar je pri 89 % vzgojno varstvenih zavodih in 83 % šolah. Posledica tega so objekti z razmeroma velikimi in zelo velikimi požarnimi sektorji, v katerih v povezavi z večjim številom etaž po naših ocenah ni zagotovljen varen umik v sili. V nadaljnjih grafih je izdelana delitev pregledanih objektov glede na velikost požarnih sektorjev in skupno število etaž.

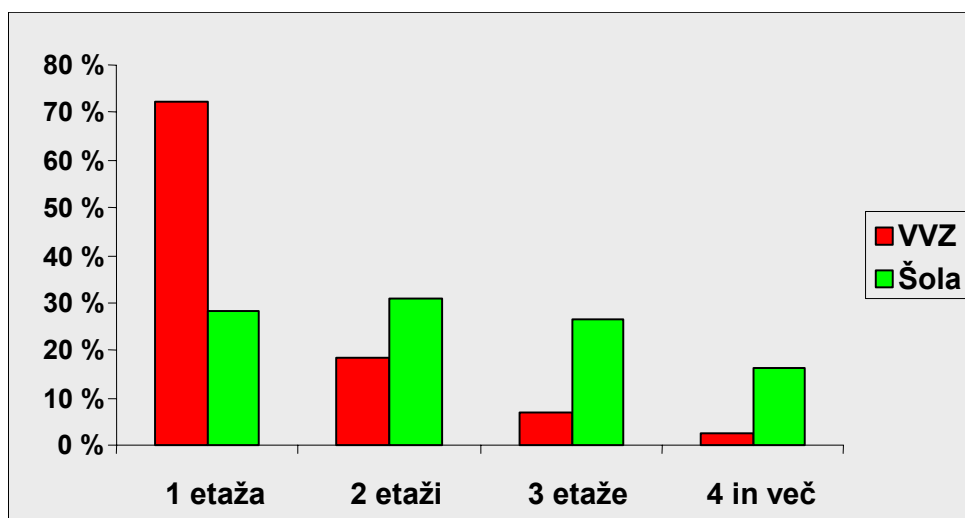
Graf 3.4.2: Razvrstitev pregledanih objektov glede na delitev na požarne sektorje

Graf 3.4.2: Razvrstitev pregledanih objektov glede na delitev na požarne sektorje – odstotna delitev

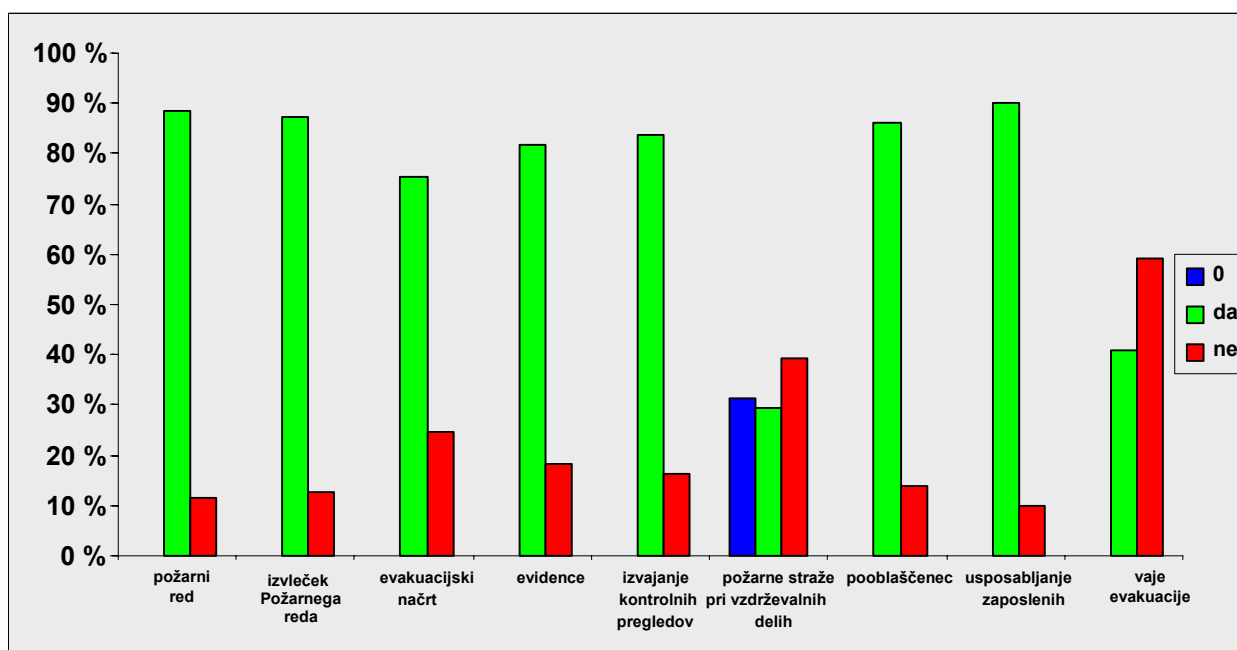

Graf 3.4.4: Razvrstitev pregledanih objektov glede na število etaž

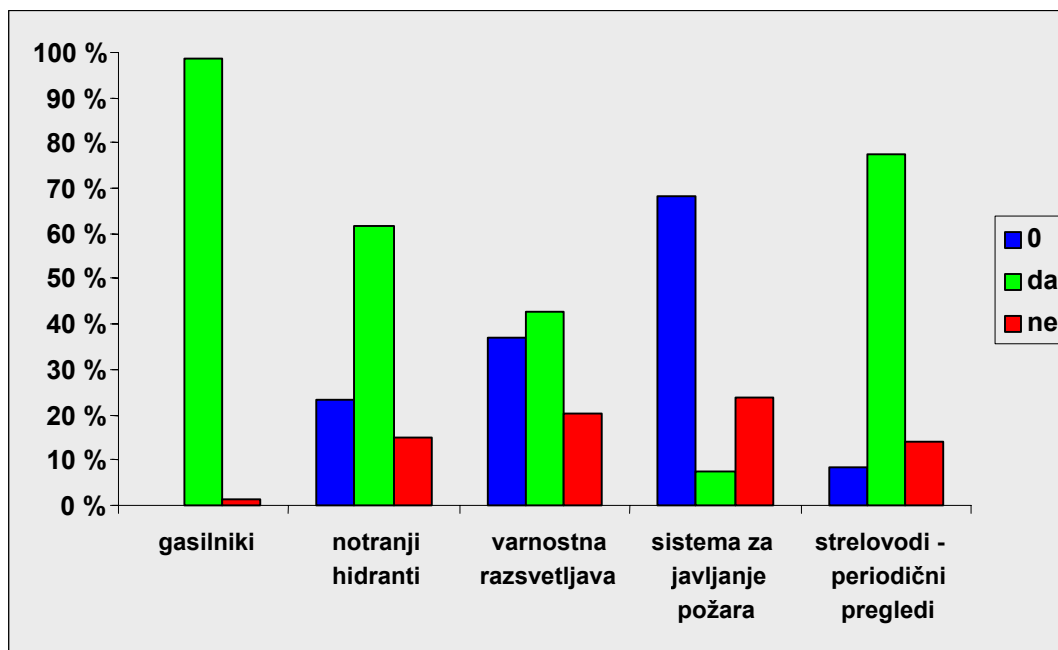
Pregled organizacijskih ukrepov varstva pred požarom, ki obsegajo sprejem požarnega reda z vsemi obveznimi prilogami, kaže, da kljub zakonski obvezi, ki obstaja od 1997 leta, niso uveljavljeni v vseh pregledanih objektih. Največ nereda pri njihovem izvajanju je bilo zaznano pri obveznem organiziranju požarne straže ob izvajanju kakršnihkoli požarno nevarnih vzdrževalnih del v objektih. Kar v 40 % primerov se ukrep požarne straže ne izvaja, čeprav je statistično ugotovljeno, da je nenadzorovano izvajanje vzdrževalnih del eden najpogostejših vzrokov za nastanek požara (tudi v požaru šole v Podzemlju). Zanimiv je tudi podatek, da se vaje evakuacije izvajajo le v 41 % pregledanih objektov, najbrž pa je posledica dejstva, da take vaje niso predpisane.

Graf 3.4.5: Pregled splošnih dokumentov

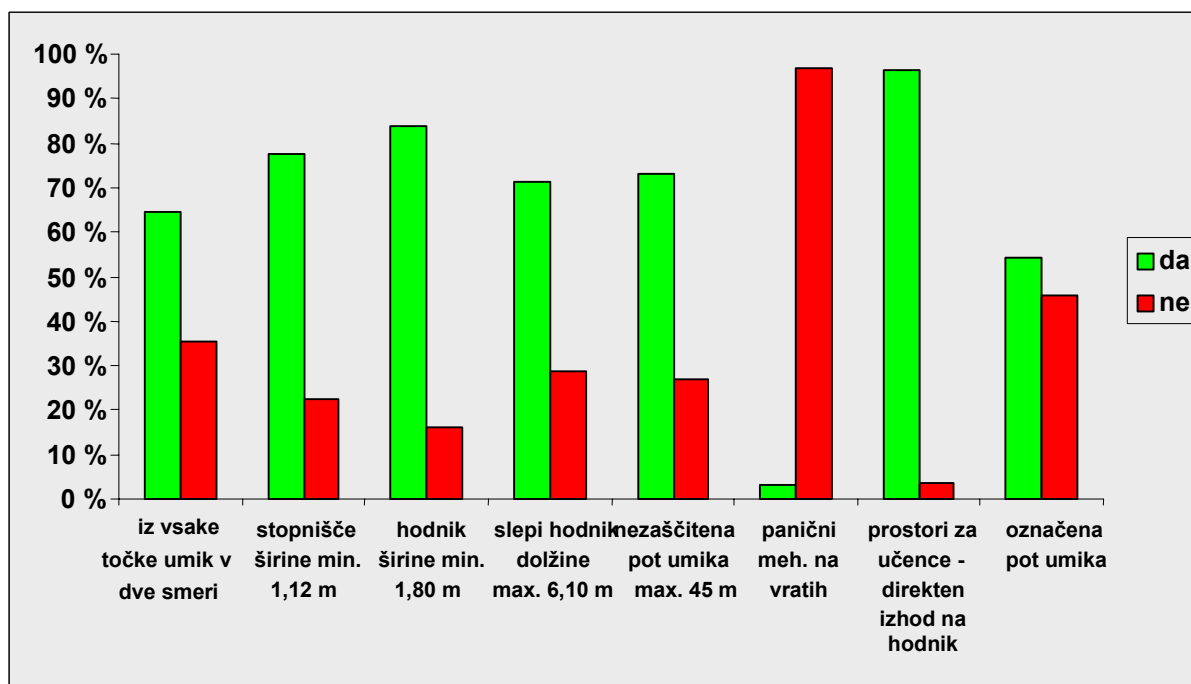
Iz pregleda rednega vzdrževanja naprav in opreme za varstvo pred požarom lahko ugotovimo, da je opremljenost pregledanih objektov skromna. Praktično so vsi objekti opremljeni z gasilniki, velika večina je tudi zaščiten s strelovodnimi napeljavami, ki so redno vzdrževane. Zaskrbljujoč je podatek, da je varnostna razsvetljava izvedena in redno kontrolirana le v 43% pregledanih objektov, predpisano potrdilo o brezhibnem delovanju varnostne razsvetljave pa je pridobljeno le v 15,6 %.

Graf 3.4.6: Pregled vzdrževanja naprav in opreme

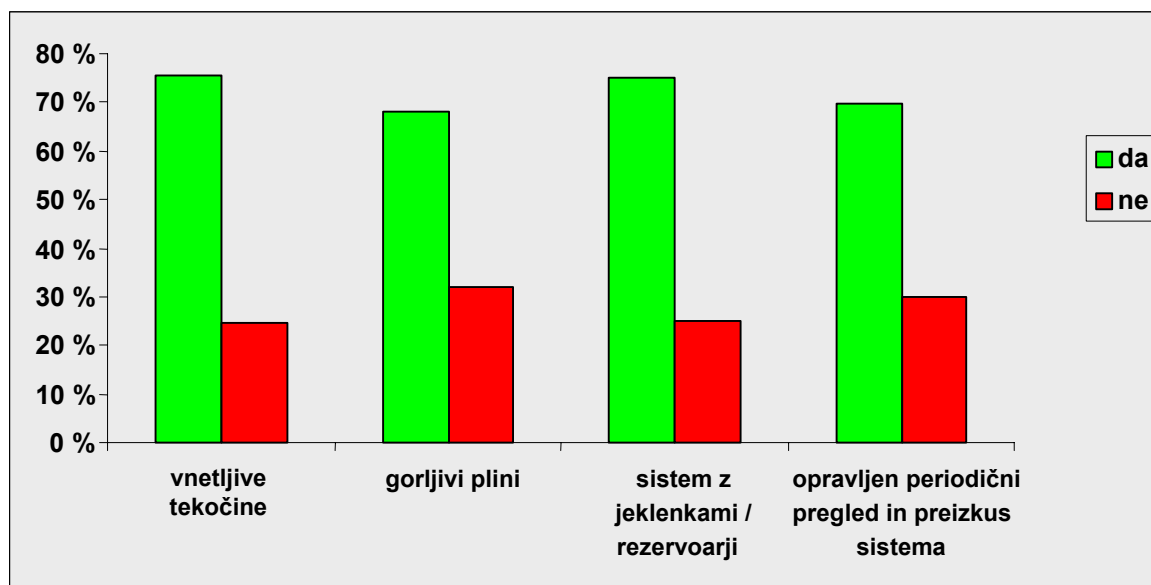
Elementi varne evakuacijske poti so bili za preglednico izdelani po NFPA 101, Safety to Life from Fire in Buildings and Structures, ker nimamo ustreznega slovenskega predpisa.

Graf 3.4.7: Pregled evakuacijskih poti

Iz grafa skladiščenje nevarnih snovi v skladu s predpisi lahko ugotovimo, da kar v slabi tretjini pregledanih objektov ni poskrbljeno za ustrezno skladiščenje vnetljivih tekočin in gorljivih plinov, ki se v šolah in vrtcih v pretežni meri uporabljajo kot gorivo za ogrevanje in pripravo hrane.

Graf 3.4.8: Pregled skladiščenja nevarnih snovi v skladu s predpisi

Na podlagi ugotovitev izvedenega inšpekcijskega nadzora v vrtcih in šolah so bile oziroma še bodo povsod tam, kjer so bila ugotovljena odstopanja od predpisov, izdane ureditvene odločbe o odpravi ugotovljenih pomanjkljivosti. Zaradi dejstva, da v Republiki Sloveniji ni predpisa, ki bi določal elemente varnih poti za umik iz objektov, se lahko inšpektorji zaenkrat pri zahtevah za zagotavljanje le-tega sklicujejo le na izvajanje splošno priznanih ukrepov za varen umik.

V že prej omenjenih tehničnih smernicah NFPA, ki se v Republiki Sloveniji pogosto uporabljajo za načrtovanje varnih poti za nove objekte, so poleg splošnih zahtev v posebnem poglavju obravnavane tudi dodatne zahteve za varen umik iz objektov, namenjenih izobraževanju. Menimo, da bi na podoben način morali vključiti take specifične zahteve tudi v predpise, ki so v pripravi v Republiki Sloveniji in v njih določiti tudi minimalne pogoje za zagotavljanje varnega umika iz obstoječih objektov.

3.5 STANOVANJSKI IN NASTANITVENI OBJEKTI

Po ocenah inšpektorjev je v stanovanjskih objektih največ problemov zaradi nedorečenosti glede razmejitve pravic in odgovornosti med lastniki, najemniki in upravniki. Ukrepanje inšpektorja (v primeru neustreznih dimovodnih naprav in napeljav, naknadne predelave, vzdrževanja in kontrole gasilnih tehničnih sredstev) je marsikdaj oteženo, ker se obveznosti o vzdrževanju, preurejanju in ravnanju s skupnimi napravami in napeljavami ne nadzirajo po dejanski pristojnosti, oziroma se druge pristojne inšpekcije (zdravstvena, stanovanjska, energetska, okoljska) izmikajo ukrepanju v teh zadevah. Eden od vzrokov, ki še dodatno zaplete ukrepanje, je veliko število zavezancev oziroma strank.

Pri rednem inšpekcijskem nadzoru inšpektorji ugotavljajo, da je vzdrževanje sredstev za gašenje, električnih napeljav, naprav in opreme, kurilnih in dimovodnih naprav in napeljav zelo problematično. V skupnih prostorih so nakopičeni razni gorljivi materiali, posode z vnetljivimi tekočinami, plinske jeklenke, na poteh pa razne ovire, ki ogrožajo varen umik. V nekaterih objektih so si stanovalci uredili naprave za ogrevanje na tekoče gorivo kar v kletnih prostorih, namenjenih za hrambo ozimnice. Običajno to storijo brez predpisanih dovoljenj. Kurilno olje je

uskладиščeno v nasprotju s predpisi. Velik problem so intervencijske poti za gasilce, ki so zaradi nepravilnega parkiranja vozil skoraj praviloma nedostopne.

Pri inšpekcijskem nadzoru v turističnih objektih so bile ugotovljene pomanjkljivosti predvsem pri pomanjkljivem vzdrževanju pomožnih prostorov ter slabem vzdrževanju in opuščanju periodičnega nadzora na plinskih napravah, napeljavah in skladiščih plina.

3.6 PREGLEDI ORGANIZACIJ, KI SO POOBLAŠČENE ZA PREGLEDOVANJE IN PREIZKUŠANJE VGRAJENIH SISTEMOV AKTIVNE POŽARNE ZAŠČITE

V letu 2002 je bilo v skladu s pravilnikom o pregledovanju in preizkušanju vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite (Uradni list RS, št. 22/95 in 73/97) izdano skupaj **1.573** (1.406) potrdil o brezhibnem delovanju vgrajenih sistemov. Za pregledovanje in preizkušanje vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite je bilo pooblaščenih sedem organizacij. V tekočem letu je ena organizacija obnovila pooblastilo, ena pa je s pregledovanjem sistemov prenehala, tako da jih je ostalo šest, kar popolnoma zadošča glede na potrebno število pregledov. Tudi tu se pojavlja neloyalna konkurenca okoli cene storitev, inšpektorji pa nismo usposobljeni za nadzor kvalitete opravljenih pregledov.

Zaradi večjega števila pooblaščenih izvajalcev pregledov in posledično zaradi borbe za zavezanca, je kakovost pregledov vprašljiva. Dogaja se, da si zavezanec, v kolikor ne dobi potrdila pri prvem izvajalcu pregledov, najde drugega, ki mu potrdilo izda. Zaradi enotnejšega kriterija izvajalcev pregledov bi bilo potrebno izdelati program, po katerem bi morali izvajalci pregledov opravljati preglede, ker tuji predpisi (večinoma nemški in iz ZDA), ki jih pri pregledih uporabljajo niso povsem identični. Slovenskih predpisov za sisteme aktivne požarne zaščite nimamo. Zato se pri periodičnem pregledu in preizkusu vgrajenega sistema aktivne požarne zaščite ugotavlja le, ali ustreza predpisom, ki so navedeni v projektu in ne predpisom, ki so veljavni v trenutku ponovnega pregleda. S tem pa negiramo tehnični razvoj na tem področju in dovoljujemo, da imajo zavezanci v uporabi sisteme 20 in več let brez vsakega tehničnega posodabljanja.

Ali je sistem aktivne požarne zaščite projektiran v skladu s predpisom navedenim v projektu, bi moral ugotavljati že inšpektor za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, ko izdaja požarno soglasje h gradbenemu dovoljenju. To v praksi, vsaj za stabilne naprave za gašenje in instalacijo za javljanje požara, ne dogaja, ker inšpektor ni usposobljen za to in izda požarno soglasje na podlagi izjave projektanta, da je pri projektiranju upošteval naveden predpis. Zaradi tega imamo sisteme, ki so manj učinkoviti, kot bi lahko bili oziroma, kot bi morali biti glede na predpis.

Inšpektorji v večini primerov izdajajo požarno soglasje na projekt gradbenih del, oziroma na projekt izvedenih del. Iz teh projektov ni razvidno kako bo izvedena vgradnja sistemov glede na tehnologijo in dejansko stanje na objektu. Zato bi bilo smiselno, da bi izvajalci pregledov izvajali nadzor tudi med vgradnjo sistemov in ne samo na koncu, ko izdajajo potrdila. S tem bi zmanjšali napake na vgrajenih sistemih, zmanjšali stroške in povečali učinkovitost posameznih sistemov. Ta praksa v tujini ni nobena novost.

3.7 PREGLEDI V ORGANIZACIJAH, KI SO POOBLAŠČENE ZA IZVAJANJE POŽARNEGA VAROVANJA

V skladu s pravilnikom o pogojih za izvajanje požarnega varovanja (Uradni list RS, št. 64/95) ima pooblastilo 39 izvajalcev. V tekočem letu je obnovilo pooblastilo pet izvajalcev. V postopku obnovitve pooblastila je bil pri njih opravljen inšpekcijski nadzor. Praktičnega preizkusa kvalitete varovanja ni mogoče opraviti, saj bi bil za to potreben dostop v objekt. Ob pregledih organizacij, ki so pooblaščen za izvajanje požarnega varovanja je bilo ugotovljeno, da so pogodbe, ki jih sklepajo s strankami pomanjkljive, saj največkrat ne vsebujejo določb glede intervencije ob

alarmu, načinu vstopanja, obveščanja strank, hkrati pa sklepajo pogodbe s strankami, ki nimajo potrdil o brezhibnem delovanju naprav za javljanje požara. Tudi poročanje o strankah, kljub opozorilu ni pravočasno. V organizacijah za izvajanje požarnega varovanja je v preteklem obdobju prišlo tudi do več reorganizacij in kadrovskih sprememb, ki niso bile pravočasno sporočene Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje, tako da so pooblastila netočna.

3.8 PREGLEDI PRI VZDRŽEVALCIH GASILNIKOV IN PREIZKUŠEVALCIH HIDRANTNIH OMREŽIJ

V skladu s pravilnikom o minimalnih tehničnih in drugih pogojih za vzdrževanje ročnih in prevoznih gasilnih aparatov (Uradni list RS, št. 22/95) ima pooblastilo 156 izvajalcev. V tekočem letu so bili opravljeni inšpekcijski pregledi opreme v zvezi s pridobitvijo oziroma obnovitvijo pooblastila pri 58 vzdrževalcih. Pregledi so po našem mnenju nepopolni, ker pregledujemo samo popolnost opreme in način vodenja evidence, ne pregledujemo pa kvalitete vzdrževanja, ker je zaradi obsežnosti pregledanih gasilnikov praktično nemogoče (ocenjujemo, da letno pregledajo vzdrževalci čez 200.000 gasilnikov), pa tudi inšpektorji za to niso usposobljeni. Lastniki certifikatov, ki morajo zagotoviti vzdrževanje aparatov za celotno življenjsko dobo aparatov, bi morali izdelati metode, s katerimi bi lahko preverjali kvaliteto vzdrževanja.

Za preizkušanje hidrantnih omrežij ima pooblastilo v skladu s pravilnikom o preizkušanju hidrantnih omrežij (Uradni list RS, št. 22/95) 139 izvajalcev. Zaradi pridobitve oziroma obnovitve pooblastila so bili opravljeni pregledi pri 25 izvajalcih. Pri pregledih je bilo ugotovljeno, da imajo izvajalci pogosto zastarelo opremo, največkrat pa manometri niso umerjeni in je točnost merjenja vprašljiva. Najpogostejša pomanjkljivost je pri računanju teoretičnega pretoka vode v napeljavi, ob najmanjšem predpisanem tlaku 2,5 bara. Pregledniki izdajajo pa tudi pozitivna potrdila, čeprav zahtevan pretok v hidrantnem omrežju ni dosežen.

3.9 PROBLEMATIKA ZASTARELIH PREDPISOV NA PODROČJU VARSTVA PRED POŽAROM IN IZDAJANJE SOGLASIJ

Inšpektorat se pri svojem delu že vrsto let srečuje s problemom zastarelosti predpisov posameznih področij varstva pred požarom, ki so iz sedemdesetih ali celo šestdesetih let. Največ težav predstavljajo zastareli oziroma še neizdelani predpisi s področja prostorskega planiranja ter graditve objektov, ki bi morali urejati gradnjo poti za varen umik ljudi, živali in premoženja iz objektov v primeru požara, ukrepe za varno skladiščenje vnetljivih tekočin ipd. Zelo velik problem v praksi predstavljajo tudi zastareli predpisi s področja dimnikarske dejavnosti.

Te predpise bi morala pristojna ministrstva nujno novelirati ali na novo izdelati, saj jim 27. člen zakona o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 71/93 in 87/01) nalaga, da predpišejo ukrepe varstva pred požarom na področju prostorskega planiranja, graditve objektov, ravnanja s požarno nevarnimi snovmi, prometa in varstva pred požarom v naravnem okolju. Na ta problem že vrsto let opozarjamo v letnih poročilih, ki jih obravnava tudi Vlada Republike Slovenije. V preteklih letih je Vlada Republike Slovenije na podlagi poročil inšpektorata kar trikrat sprejela sklepe, ki so zavezovali pristojna ministrstva, da pri izdelavi oziroma noveliranju predpisov na področju urejanja prostora ter graditve objektov upoštevajo tudi področje varstva pred požarom. V letu 1999, je na podlagi letnega poročila za leto 1998, Vlada Republike Slovenije sprejela sklep, da Ministrstvo za okolje in prostor čimprej izdela nove predpise s področja dimnikarske dejavnosti ter gradnje kurilnih, dimovodnih in prezračevalnih naprav. Tako je bila v letu 2002 sprejeta odredba o oskrbi malih kurilnih naprav pri opravljanju javne službe pregledovanja, nadzorovanja in čiščenja kurilnih naprav, dimovodnih in prezračevalnih naprav zaradi varstva zraka, ki pa ni usklajena z veljavnim zakonom o dimnikarski službi in veljavnim pravilnikom o rokih čiščenja in pregledovanja kurilnih naprav, dimovodov in prezračevalnih naprav ter o meritvah dimne ter druge emisije kurišč. V zadnjem obdobju je bilo izdanih tudi nekaj tehničnih predpisov, v katerih je bilo področje varstva pred požarom v celoti izpuščeno.

Taka primera sta pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih in o minimalnem obsegu storitev za opravljanje gostinske dejavnosti ter pravilnik o normativnih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca.

Vse to kaže na uveljavljanje načela, da je vse, kar je povezano z varstvom pred požarom, ne glede na obstoječo zakonodajo, stvar Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje, kar po mnenju inšpektorata za izdelavo tehničnih predpisov ni ustrezno, saj je požarna varnost na podlagi evropske smernice EEC št. 89/106 ena od 6 elementov, s katerimi se zagotavlja stabilnost in varnost objekta kot celote. V kolikor se v tehničnih predpisih za posamezne vrste objektov to področje izpusti, nikakor ne moremo govoriti o varnem in stabilnem objektu, kar pomeni, da se navedena smernica ne izvaja. Inšpektorat predvideva, da bosta v letu 2002 sprejeta zakona, in sicer zakon o graditvi objektov - ZGO-1 (Uradni list RS, št. 110/02) in zakon o urejanju prostora - ZUreP-1 (Uradni list RS, št. 110/02), navedeno stanje izboljšala.

Pri izdaji soglasij ugotavljamo pomanjkljivo izdelavo ocen požarne ogroženosti in študij varstva pred požarom. Pri svojem delu ugotavljamo, da so študije pogosto izdelane nestrokovno. Tako se v primerih, ko gre za požarno bolj zahteven objekt, požarno soglasje skoraj praviloma izda šele po večkratnih dopolnitvah, popravkih in usklajevanjih z načrtovalcem študije in projektanti. Zaradi tega se postopek za izdajo soglasja podaljša, potrebno pa je tudi večje angažiranje inšpektorja. Delno lahko krivdo za tako stanje pripišemo pomanjkanju oziroma zastarelosti predpisov za področje varstva pred požarom, delno pa tudi nestrokovnosti izdelovalcev študije.

Pri tehničnih pregledih pogosto ugotavljamo nestrokovno izvajanje nadzora za zakonsko predpisana področja nadzora gradnje v času same gradnje, kar ima za posledico nepravilno vgradnjo sistemov aktivne in pasivne požarne zaščite ter uporabo neustreznih elementov požarne varnosti. Ta problem bi lahko rešili tako, da bi v primerih, ko gre za požarno bolj zahtevne objekte, predpisali nadzor tudi za področje varstva pred požarom, s katerim bi preverjali izvedbo projektno predvidenih ukrepov varstva pred požarom.

4 ZAŠČITA IN REŠEVANJE

4.1 INŠPEKCIJSKI PREGLEDI V OBČINAH

Na podlagi petega odstavka 46. člena in četrtega odstavka 38. člena zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami je bila v mesecu januarju 2002 izdana uredba o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja. S to uredbo se določajo nosilci načrtovanja, vsebina, merila za izdelavo in način izdelave načrtov zaščite in reševanja ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja ob naravnih in drugih nesrečah. Ker je v njej določeno, da morajo občine in drugi državni organi pristojni za izdelavo načrtov zaščite in reševanja izdelati oziroma uskladiti načrte zaščite in reševanja s to uredbo v dveh letih oziroma treh po njeni uveljavitvi, je inšpektorat zaradi tega izvajal inšpekcijske nadzore le v nekaterih na novo nastalih občinah in v posavskih občinah.

Pregledi so bili opravljeni z razgovori ter z vpogledom v predpisane dokumente. Poudarek je bil na pregledu organizacije sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, načrti zaščite in reševanja, ocene ogroženosti, usposobljenost in opremljenost sil za zaščito in reševanje, kategorizacija prostovoljnih gasilskih društev in področje njihovega delovanja ter zahtevki za ustrezno razporeditev pripadnikov sil za zaščito in reševanje.

4.1.1 UGOTOVITVE

1. Stanje se na področju normativne ureditve v glavnem iz leta v leto izboljšuje, vendar nekaj občin še vedno nima ustreznih dokumentov o organiziranju in vodenju enot, služb ter drugih operativnih sestavov za zaščito reševanje in pomoč v občini. Pogodbe o opravljanju javne gasilske službe v občinah so v večini sklenjene in podpisane, vendar sta oblika in vsebina zelo različni.
2. Podatki kažejo, da je na območju posameznih uprav za obrambo stanje organiziranosti sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v občinah neenotno. Ugotovljeno je bilo, da so v srednje velikih in manjših občinah, kjer je stanje urejeno, v upravah za obrambo vložili veliko naporov pri pripravah strokovnih podlag in drugih aktivnosti za vzpostavitev sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v občinah.

Ocene ogroženosti so v glavnem izdelane, vendar v večini ne zajemajo analiz naravnih ter drugih danosti za nastanek naravne in druge nesreče z oceno možnega poteka in posledic nesreče s predlagano stopnjo zaščite pred nevarnostmi ter predlogom preventivnih ter drugih ukrepov za zaščito, reševanje in pomoč. Le izjemoma se v občinah poslužujejo 46. člena zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, kjer lahko župan od delovnih organizacij zahteva, da morajo izdelati načrte zaščite in reševanja (ocene ogroženosti so podlage za izdelavo načrtov) ter na podlagi teh ocen izpopolniti svoje. Ocene ogroženosti so izdelane tako, da ne služijo kot podlaga za izdelavo načrtov. V manjših občinah se z ocenami ogroženosti sploh ne ukvarjajo in so zadovoljni s tem, kar imajo. Smatrajo, da so dobre in brezhibne, ker so jih naredili delavci Ministrstva za obrambo v letu 1995 in da jih ni potrebno izpopolniti, popraviti in jih kot takšne narediti uporabne.

V tistih občinah, kjer so organizirane poklicne gasilske enote, so ocene ogroženosti zaradi nevarnih snovi praviloma slabše izdelane, saj jim (ne)izdelanost ocen ogroženosti na organizacijo poklicnih formacij več ne vpliva. Predlog stopnje zaščite pred nevarnostmi, predlog preventivnih ukrepov ter ukrepov za zaščito, reševanje in pomoč ter odpravo posledic pa rešujejo v skladu z denarnimi zmožnostmi ter predlogi in utemeljitvami posameznikov. Izdelovalci ocen ogroženosti se le izjemoma pod svoje izdelke podpišejo.

3. V občinah, kjer so načrti zaščite in reševanja izdelani, praviloma ne vsebujejo vseh elementov, ki jih zahtevajo (sedaj že neveljavni) predpisi in ne zagotavljajo učinkovitega ukrepanja ob naravnih in drugih nesrečah. V načrtih v glavnem niso medsebojno urejeni dokumenti o obveščanju, opozarjanju in alarmiranju (s poudarkom na navodilu o obveščanju

organov in organizacij, ki vodijo in izvajajo zaščito, reševanje in pomoč) in dokumenti o vodenju aktivnosti za zaščito, reševanje in pomoč (navodilo o ukrepanju ob nesreči).

4. V manjših in srednje velikih občinah še skoraj nikjer ni smiselno upoštevano 42 gasilskih enot širšega pomena, ki pokrivajo območja, za katera so ustanovljena, da opravljajo naloge zaščite in reševanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi, naloge tehničnega reševanja ob nesrečah v cestnem prometu ter druge naloge zaščite in reševanja širšega pomena, opredeljene v uredbi o organiziranju, opremljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč.
5. V vseh tistih manjših občinah, kjer za področje zaščite in reševanja nimajo zaposlenega ali za to področje določenega delavca, se z obstoječimi načrti zaščite in reševanja ne zagotavlja v celoti organiziranega in usklajenega delovanja za preprečitev nesreč, reševanja oziroma zmanjšanje njihovih posledic. Izdelali so jih ali pri njih sodelovali v glavnem delavci Ministrstva za obrambo po svojih najboljših močeh in so le delno uporabni, v praksi pa se sploh ne uporabljajo. Reševanje v praksi v glavnem poteka po starem nenapisanem, očitno v praksi preverjenem ustaljenem načinu in to očitno zadovoljivo ali pa celo po nekih dokumentih, ki inšpektorjem niso pokazani, pa so jih izdelali prav tako delavci iz izpostav Ministrstva za obrambo po nalogu uprav. Dejansko bi bili načrti bolj uporabni, če bi bilo v njih opisano le dejansko stanje v določeni lokalni skupnosti.
6. Vodenje intervencij se ne izvaja na podlagi operativnih planov, usklajenih z občinskimi načrti zaščite in reševanja. Vloga postopnosti vodenja in odločanja pri reševalnih akcijah je premalo poudarjena.
7. Ponekod gasilske zveze ali gasilska društva same pošiljajo podatke regijskim centrom za obveščanje, koga je potrebno ob nesreči obvestiti ter tudi sami določajo, kako je treba obveščati o intervencijah z izgovorom, da je to v skladu s principi vodenja v gasilski organizaciji, čeprav tega ni zaslediti v občinskih načrtih zaščite in reševanja.
8. Večina občin, kjer nimajo zadolženega delavca za področje zaščite in reševanja, od Ministrstva za obrambo pričakujejo preveč, saj še vedno menijo, da jim ni potrebno opravljati nobenih nalog na navedenem področju, ker te naloge za njih opravlja ministrstvo.
9. Na novo organizirane enote CZ so večinoma slabo opremljene in so le delno usposobljene. Načrti (programi) opremljanja enot z manjkajočo opremo, upoštevajoč merila za organiziranje in opremljanje posameznih sil za zaščito, reševanje in pomoč, ki jih je predpisal minister za obrambo, v večini občin niso izdelani, če pa že so, jih ne upoštevajo ali pa so izdelani preveč splošno in so kot takšni neuporabni. Le izjemoma imajo posamezne občine celovit pregled usposobljenosti pripadnikov posameznih sil, iz katerega bi bilo mogoče ugotoviti, kateri pripadniki posameznih enot so oziroma še niso usposobljeni in na podlagi katerih programov. Dokumenti o usposobljenosti pripadnikov enot in služb CZ obstojajo le za zadnji nekaj let.

4.2 PRAKTIČNI PREIZKUSI PRIPRAVLJENOSTI GASILSKIH ENOT

Da bi se preverila pripravljenost posameznih sil za zaščito, reševanje in pomoč, lahko, kot je to opredeljeno v 103. členu zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami, glavni inšpektor odredi praktični preizkus. Na tej osnovi in v skladu z letnim programom dela inšpektorata za leto 2002, je inšpektorat v dveh sobotah, 1. in 8. junija 2002, izvedel nenapovedane inšpekcijske preglede s praktičnimi preizkusi pripravljenosti dvajsetih operativnih gasilskih enot po vsej državi, pri tistih prostovoljnih gasilskih društvih, ki so z uredbo o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč zadolžene za opravljanje nalog zaščite in reševanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi, nalog tehničnega reševanja ob nesrečah v cestnem prometu in ob nesrečah na tekočih ter stoječih vodah ter druge naloge zaščite in reševanja širšega pomena.

V skladu s priporočili koordinacijske skupine med Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje in inšpektoratom, je inšpektorat izvedel še šest nenapovedanih inšpekcijskih pregledov s praktičnimi preizkusi pripravljenosti pri drugih operativnih gasilskih enotah po vsej

državi v različnih delovnih dnevih.

Preizkusi so bili opravljeni z aktiviranjem po načrtih zaščite in reševanja ter smernicah inšpektorata.

Cilj nenapovedanih inšpekcijskih pregledov s praktičnim preizkusom pripravljenosti je bil praktično preverjanje sistema aktiviranja operativnih gasilskih enot v regijskih centrih za obveščanje, pripravljenost in usposobljenost pripadnikov gasilskih enot, opremljenost gasilskih enot na poti na intervencijo ter primerjava dejanskega stanja opreme in sredstev gasilske opreme s podatki, ki so jih te enote posredovale Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje. Preizkus se je izvajal v 11 regijskih centrih za obveščanje, ki so krajevno pristojni za aktiviranje navedenih enot.

Ob praktičnem preverjanju pripravljenosti gasilskih enot preko centrov za obveščanje so bili opravljeni tudi v teh centrih delni nenapovedani inšpekcijski pregledi s poudarkom na praktičnem preverjanju načina aktiviranja gasilskih enot ter pregledom tistih dokumentov v načrtih zaščite in reševanje, ki se nanašajo na sam način in obseg aktiviranja teh dvajsetih gasilskih operativnih enot.

Nenapovedane inšpekcijske preglede so opravili inšpektorji iz izpostav inšpektorata, operativno vodenje in spremljanje aktiviranja pa so izvajali inšpektorji v Centru za obveščanje Republike Slovenije iz Urada glavnega inšpektorja. Pri sami izvedbi nenapovedanih inšpekcijskih pregledov je sodelovalo 34 inšpektorjev.

4.2.1 NAČIN AKTIVIRANJA

Z namenom enotnega opravljanja inšpekcijskih pregledov je bil organiziran posvet z vodji izpostav inšpektorata. Na posvetu vodij izpostav so bile vodjem izpostav inšpektorata predane posebej za to izdelane smernice, v katerih je bil izdelan način in obseg nenapovedanih inšpekcijskih pregledov. Za organizacijo in izvedbo praktičnih preizkusov na področju izpostave so bili odgovorni vodje izpostav. Posamezni inšpektorji so morali opraviti inšpekcijski pregled tudi izven pristojnosti svoje izpostave, kar je bilo vodeno in nadzorovano iz urada glavnega inšpektorja. Datum in uro nenapovedanega inšpekcijskega pregleda s preizkusom pripravljenosti gasilske enote je določil glavni inšpektor.

Ta način in obseg izvajanja nenapovedanih inšpekcijskih pregledov s praktičnim preizkusom v centrih za obveščanje in pri gasilskih društvih je inšpektorat izvajal prvič, zaradi česar je bila potrebna dobra priprava ter dodatno usposabljanje inšpektorjev.

Praktični preizkus se je izvedel tako, da je eden od inšpektorjev vročil odredbo s predpostavko dežurnemu operativnemu delavcu v regijskem centru za obveščanje in zahteval, da v skladu z načrtom aktiviranja izvede aktiviranje določene enote. Ta inšpektor je nato v regijskem centru za obveščanje spremljal nadaljnji potek aktiviranja enote, drugi inšpektor pa je bil v času, ko se je pričelo aktiviranje, na kraju aktiviranja enote pred gasilskim domom in je intervencijo zaustavil po izvozu enote iz gasilskega doma.

Po javljenemu izvozu gasilske enote v regijski center, je bilo vodji intervencije sporočeno, da je to praktični preizkus pripravljenosti gasilske enote in da se bo nadaljeval delni nenapovedani inšpekcijski nadzor. Če med aktiviranimi gasilci ni bilo poveljnika gasilskega društva, je bil le-ta obveščen in aktiviran zaradi potrebne prisotnosti pri nadaljnjem nenapovedanem inšpekcijskem pregledu.

Če bi med potekom nenapovedanega inšpekcijskega pregleda in preizkusa pripravljenosti gasilske enote prišlo do dejanske intervencije, bi se praktični preizkus pripravljenosti pri tej enoti takoj prekinil.

4.2.2 PREVERJANJE

Ob upoštevanju ciljev praktičnega preizkusa so bili preverjeni elementi, ki so navedeni v nadaljevanju poročila.

4.2.3 VSEBINA PREVERJANJA V REGIJSKIH CENTRIH ZA OBVEŠČANJE

4.2.3.1 AKTIVIRANJE

Inšpektorat je preverjal:

- čas, ko je inšpektor predal odredbo s predpostavko regijskemu centru in zahteval aktiviranje enote;
- način aktiviranja operativnih gasilske enote, ki ga je izvajal pristojni center za obveščanje;
- čas, ko je pristojni regijski center začel z aktiviranjem operativne gasilske enote;
- čas, ob katerem je pristojni regijski center končal aktiviranje posamezne enote;
- odzivni čas vodje intervencije;
- čas predaje predpostavke;
- čas, ob katerem je enota izvozila iz garaže proti predpostavljenemu mestu nesreče;
- druge ugotovitve inšpektorja.

4.2.3.2 PREGLED DOKUMENTOV AKTIVIRANIH GASILSKIH ENOT V CENTRIH ZA OBVEŠČANJE

Pregled splošnih dokumentov je obsegal:

- način aktiviranja (pozivnik, telefon, GSM, javno alarmiranje);
- ali ima regijski center izdelan načrt aktiviranja gasilske enote (da, ne);
- ali je načrt podpisan od vodje uprave (da, ne);
- ali imajo v centru načrt aktiviranja gasilske enote lokalne skupnosti (da, ne);
- ali je načrt aktiviranja gasilske enote lokalne skupnosti podpisan (da, ne);

Pri pregledu ostalih dokumentu je bil poudarek na vprašanjih, ali so v načrtih opredeljene naslednje naloge vodje intervencije:

- ali je določen odzivni čas vodje intervencije (da, ne);
- ali je določeno, da mora sporočiti čas izvoza gasilske enote (da, ne);
- ali je določeno, da sporoča čas prihoda na kraj intervencije (da, ne);
- ali je določeno, da poroča o posledicah, trenutnih razmerah (da, ne);
- ali je določeno, da poroča o aktivnostih (da, ne);
- ali je določeno, da poroča o uspešnosti intervencije (da, ne).

4.2.4 VSEBINA PREVERJANJA PRI GASILSKIH ENOTAH

Pri gasilskih enotah se je preverjalo:

- čas prihoda posameznih pripadnikov gasilske enote;
- dejanski čas izvoza 1. vozila;
- dejanski čas izvoza 2. vozila;
- primerjava s podatki posredovanimi Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje in dejanskim časom izvoza 1. vozila;
- pregled opreme in sredstev v vozilih potrebnih za intervencijo za tehnično reševanje in za nevarne snovi;
- primerjava s podatki posredovanimi Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje in dejanskim stanjem opremljenosti;
- usposobljenost vodje intervencije;
- usposobljenost prispelih pripadnikov gasilske enote za tehnično reševanje in za nevarne snovi;
- druge ugotovitve inšpektorja.

4.2.5 UGOTOVITVE

Iz zbranih podatkov izhajajo naslednje ugotovitve:

1. V centrih za obveščanje so do začetka aktiviranja porabili od 0 do 10 minut, večina od 3 do 5 minut. To je tudi objektivni čas, da se lahko odredba glavnega inšpektorja prebere in tudi razume. Vsi ostali podatki so nerealni (Celje, Novo mesto).
2. Čas aktiviranja gasilske enote je potekal od 1 minute do 12 minut, v večini primerov pa do 2 minuti s pozivniki sistema ZARE, v sedmih primerih pa se je uporabljal tudi telefon ali GSM. Čas do 2 minuti je tudi realni čas.
3. Sistem javnega alarmiranja za aktiviranje ni bil uporabljen.
4. Odzivni čas vodij intervencij je bil od 0 minut do 7 minut, večina prej kot 3 minute. V zapisnikih inšpektorjev ni zabeleženo, da bi posamezni pripadniki gasilskih enot spraševali center za obveščanje kje in kakšna je nesreča, ampak je to naredil samo vodja intervencije. Po pozivnikih je bilo sporočeno namreč samo, da je prometna nesreča.
5. Objektivni čas od začetka aktiviranja do predaje predpostavke o nesreči z daljšo popolno vsebino, ponekod ni realen kot v ReCO Murska Sobota, ReCO Ptuj, ReCO Krško in ReCO Maribor, oziroma so podatki vpisani netočno (od 3 minut do 9 minut). Ocenjeni objektivni čas je 2 do 3 minute.
6. Od začetka aktiviranja do sporočenega izvoza 1. vozila v ReCO je bil od 2 minute do 10 minut, vendar tudi ti podatki niso zabeleženi točno in dosledno. To so skoraj nerealni časi izvoza za prostovoljna gasilska društva izpod 4 minute kot pri gasilski enoti Ljutomer (2 minuti), gasilski enoti Ptuj (4 minute), gasilski enoti Ribnica (4 minute), gasilski enoti Tolmin (4 minute), gasilski enoti Bovec (3 minute), gasilski enoti Cerknica (4 minute) in Kočevje (2 minuti). V dveh primerih niso zabeleženi sporočeni časi izvoza gasilske enote v ReCO (Radlje ob Dravi, Kobarid).
7. Bolj objektivni so podatki primerjave od začetka aktiviranja do dejanskega izvoza 1. vozila gasilskih enot, ki ga je zabeležil inšpektor pri gasilskem domu in je bil od 1 minut do 10 minut, kar je pri večini skladno s posredovanimi podatki posameznih gasilskih enot Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje. Večina je celo izvozila prej, pozneje pa le dve gasilski enoti za 3 minute. Izvoz 2. vozila pa je bil pri večini istočasen z izvozom 1. vozila. Tudi s to primerjavo je dejanski čas izvoza pod 4 minute od začetka aktiviranja do izvoza na intervencijo prekratek in nerealen kot pri gasilski enoti Tolmin (1 minuta), gasilski enoti Idrija (2 minuti), gasilski enoti Kočevje (2 minuti), gasilski enoti Ljutomer (2 minuti).
8. Način aktiviranja je povsod določen po vrstnem redu s pozivniki, telefonom, GSM
9. V vseh centrih za obveščanje imajo izdelane načrte za aktiviranje teh gasilskih enot.
10. Za kar 10 gasilskih enot od 26-ih niso podpisani načrti zaščite in reševanja ali posamezni dokumenti za aktiviranje teh enot od vodij uprav za obrambo ali drugih pooblaščenih oseb, pristojnih za podpisovanje teh dokumentov, kar pomeni, da dokumenti niso veljavni.
11. Načrti o aktiviranju gasilskih enot v lokalnih skupnostih so podpisani od županov ali drugih pooblaščenih oseb v občini.
12. V skoraj vseh ReCO razpolagajo z načrti lokalne skupnosti, razen od občine Radlje ob Dravi in občine Slovenskih Konjic.
13. Podatki o nalogah vodij intervencij kažejo, da imajo le-te opredeljene v približno polovici društev, ostala polovica teh nalog nima opredeljenih.

14. Pri pregledu je bilo na posameznih področjih ugotovljeno naslednje:
- pri regijskih načrtih zaščite in reševanja je mogoče ugotoviti različne pristope k izdelavi, nekateri načrti so izdelani v skladu z neveljavno uredbo o izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 48/93), nekateri so ti izdelani ob smiselni uporabi državnih načrtov zaščite in reševanja, nekateri pa kot priloge državnim načrtom;
 - ker neveljavna uredba ne določa, kdo sprejme regijske načrte, je bil ob inšpekcijah uporabljen dvojni pristop, v večini primerov so jih sprejeli regijski poveljniki CZ, v nekaterih primerih pa tudi vodje uprav za obrambo;
 - v večini primerov je mogoče ugotoviti vsebinsko neskladje med dokumenti o obveščanju, opazovanju in alarmiranju, ki so sestavni del načrtov zaščite in reševanja ter dokumenti, ki jih za izvajanje navedenih nalog uporabljajo v centrih za obveščanje;
 - kvaliteta posameznih načrtov je v posameznih upravah zelo različna, zelo dobro so načrti izdelani v Upravi za obrambo Murska Sobota ter Upravi za obrambo Ljubljana, v ostalih upravah so načrti zaščite in reševanja izdelani pomanjkljivo;
 - izdelanost in uporabnost posameznih dokumentov o obveščanju, opazovanju in alarmiranju je odraz izdelanosti regijskih načrtov za zaščito in reševanje, ki so v različnih fazah izdelave po posameznih upravah za obrambo. V nekaterih centrih je bilo ugotovljeno, da so dokumenti identični dokumentom iz regijskih načrtov za zaščito in reševanje, v nekaterih so narejeni izvlečki iz regijskih in občinskih dokumentov, v nekaterih pa sploh ne razpolagajo z dokumenti iz regijskih načrtov za zaščito in reševanje;
 - pri dokumentih iz občinskih načrtov za zaščito in reševanje, s katerimi razpolagajo v centrih za obveščanje, je opazen dvojni pristop, nekateri centri imajo dokumente, ki so jih izdelali v posameznih občinah in jih posredovali v izvajanje centrom za obveščanje, nekateri centri pa so dokumente za občine izdelali sami in jih posredovali v pregled in odobritev občinam;
 - veliko težavo predstavlja dejstvo, da se posamezne občine ne odzivajo na zahteve po dostavi navedenih dokumentov, kar v veliki meri otežuje delo posameznih centrov za obveščanje.
15. V času 10 minut od začetka aktiviranja je prišlo v gasilske domove skupaj 168 gasilcev in gasilskih častnikov, v posamezno gasilsko enoto od 4 do 12 pripadnikov operativne enote. Čas prihoda pripadnikov teh operativnih gasilskih enot je izredno kratek in je prekratek za realno oceno.
16. Usposobljenosti posameznih pripadnikov operativnih gasilskih enot inšpektorji očitno niso preverjali po verodostojnih podatkih (spričevala usposobljenosti po potrjenih programih usposabljanja), ampak so verjeli izjavam predstavnikom gasilskih društev.
17. Z opremo in sredstvi za ukrepanje ob nesrečah pri tehničnem reševanju in reševanju pri nesrečah z nevarnimi snovmi so v večini opremljene. Splošna ugotovitev pri pregledu je ta, da nobena gasilska enota nima vse opreme, ki je bila dogovorjena. Zanimivo je stanje pri vozilih za cestne nesreče, oziroma za nesreče z nevarnimi snovmi, kjer imajo gasilske enote praviloma več vozil, kot je bilo to dogovorjeno. Manj vozil je v kategoriji malo vozilo, v kategoriji večje vozilo imajo gasilske enote več vozil.
18. Gasilske enote so glede opreme v poročilih Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje navajale manj opreme, kot je to dogovorjeno (18 gasilskih enot), višek opreme je sporočilo 8 gasilskih enot. S primerjavo podatkov sporočenih Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje se število gasilskih enot z manj opreme zniža iz 18 na 14 na posameznih postavkah, hkrati pa se poveča število gasilskih enot z več opreme in sicer iz 8 na 14. To so razlike pri eni vrsti opreme (velja za posamezno postavko in ne pri vseh), saj imajo gasilske enote na posameznih postavkah višek opreme, na drugih pa imajo primanjkljaj.

19. Vsi aktivirani pripadniki gasilskih enot so pokazali veliko mero zavzetosti, saj nismo niti v enem primeru naleteli na odklonilen odnos do zastavljene naloge, kar je ob dejstvu, da je vendarle šlo za vajo, kar so aktivirani člani tudi zvedeli, še posebej pohvalno.
20. Iz podatkov pridobljenih z nenapovedanimi inšpekcijskimi pregledi s praktičnimi preizkusi pripravljenosti gasilskih enot, ki sodelujejo pri izvajanju nalog tehničnega reševanja ob nesrečah v cestnem prometu in reševanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi ter ugotovitev s primerjanjem teh podatkov, lahko zaključimo, da je stanje zadovoljivo; vendar ne toliko, da ne bi bilo potrebno izvajati izboljšav, opremljati enot in izvajati nadaljnjih usposabljanj.

4.2.6 PREDLOGI

Z željo, da bi se stanje priprav vseh, ki so odgovorni za izvajanje nalog zaščite in reševanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi in nalog tehničnega reševanja ob nesrečah v cestnem prometu izboljšalo, predlagamo, da se pri nadaljnjem razvoju sistema upoštevajo ugotovitve ter predlogi za izboljšanje stanja, ki jih navajamo v nadaljevanju.

1. Načrti zaščite in reševanja morajo biti v vseh regijah izdelani po isti metodologiji in istih navodilih, brezhibno, dosledno, z upoštevanjem dejanskih možnosti, ki so trenutno na razpolago ter skladno z obstoječimi predpisi. Manjkajoča navodila, postopki in usmeritve morajo biti določena ter napisana. Temu nadalje sledi, da bodo morali biti posamezni dokumenti v načrtih zaščite in reševanja usklajeni z načrti lokalnih skupnosti in operativnimi gasilskimi enotami. Pri tem ne sme biti napak in nedorečenosti.
2. V vseh centrih za obveščanje se morajo izvajati in biti določeni enaki postopki aktiviranja ter uporabljati se mora enako izrazoslovje. Na teh osnovah je potem potrebno tudi izvajati usposabljanja operativnih delavcev v centrih za obveščanje.
3. Vodje intervencij gasilskih enot in gasilski častniki morajo biti prav tako seznanjeni s postopki, z dokumenti iz načrtov zaščite in reševanja in izrazoslovjem. Tudi za to morajo biti primerno usposobljeni. Če teh elementov programi usposabljanj nimajo, jih je potrebno dopolniti in tudi izvajati.
4. Potrebno je zagotoviti ustrezna finančna sredstva za kritje morebitnih stroškov praktičnih preizkusov (to so potni stroški in refundacije osebnih dohodkov pripadnikov gasilskih enot) ter nadaljevati z nenapovedanimi inšpekcijskimi nadzori s praktičnimi preizkusi v različnih mesecih, delovnih dnevih in urah, s ciljem izboljšanja in vzdrževanja dosežene ravni pripravljenosti gasilskih enot ter spremljanja dejanskega stanja. S tem bi dosegli še dodatno usposobljenost delavcev v centrih za obveščanje, ker bi bil inšpekcijski nadzor pogostejši. Delavci bi bolj rutinsko in dosledno opravljali odrejene praktične preizkuse brez dodatnih stresnih situacij.
5. Podatki kažejo, da so ob enaki predpostavki o nesreči na intervencijo izvozila moštva z različnim številom članov, kar kaže na različne pristope k reševanju istega problema, zato predlagamo, da Gasilska zveza Slovenije prouči in izdela taktiko zaščite in reševanja ob nesrečah tehničnega reševanja v cestnem prometu in ob nesrečah z nevarnimi snovmi ter jo uveljavi kot obvezno v vseh teh enotah. Ta taktika mora biti vključena potem tudi v programe usposabljanja.
6. Pregled opremljenosti je bil izvajan na podlagi seznama opreme in sredstev Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje. Ta seznam naj bi vseboval priporočljivo (dogovorjeno) opremo in sredstva, vendar pa opremljenost enot za zaščito in reševanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi in nalog tehničnega reševanja ob nesrečah v cestnem prometu še ni določena z merili, iz katerih bi bilo razvidno, kakšno opremo morajo enote imeti za izvajanje navedenih nalog. Zato predlagamo, da Gasilska zveza Slovenije v sodelovanju z Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje merila za

opremljenost in reševalna sredstva izdelava čimprej, ker bo le tako mogoč načrten nakup opreme in sredstev ter tudi usposabljanje gasilcev za njeno uporabo.

7. V primeru operativne gasilske enote Prostovoljno gasilsko društvo Slovenske Konjice je bilo ugotovljeno, da je enota le delno opremljena, da ni opremljena za reševanje v cestnih predorih in tudi nima podpisane pogodbe z Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje o izvajanju nalog, čeprav je z uredbo o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč določena za reševanje v predorih. Uredbo je potrebno upoštevati in operativno gasilsko enoto ustrezno opremiti ter usposobiti.
8. S primerjanjem podatkov ugotovljenih ob inšpekcijskih nadzorih in podatki, ki so jih prostovoljna gasilska društva posredovala Upravi za zaščito in reševanje o času izvoza 1. vozila od začetka aktiviranja vidimo, da so časi zelo različni in nerealni, zato se morajo v dogovoru z Upravo za zaščito in reševanje ti časi izvoza realno določiti.

4.3 INŠPEKCIJSKI PREGLEDI NA PODROČJU VARSTVA PRED UTOPI TVAMI

Z uveljavitvijo zakona o varstvu pred utopitvami (Uradni list RS, št. 44/00) je inšpektorat pričel opravljati naloge inšpekcijskega nadzora tudi na tem področju.

Pripravljene so bile usmeritve za izvajanje inšpekcij na področju varstva pred utopitvami, ki so bile predstavljene vodjem izpostav inšpektorata na rednem posvetu. Da bi poenotili kriterije pri opravljanju inšpekcijskih pregledov, so bili izvedeni regijski posveti, katerih so se udeležile inšpektorice in inšpektorji izpostav inšpektorata, razmejene pa so bile tudi naloge med uradom glavnega inšpektorja in izpostavami inšpektorata.

V letu 2002 je bilo opravljenih 81 inšpekcijskih nadzorov kopališč ter izdanih 35 mnenj k obratovalnim dovoljenjem za naravna kopališča. Inšpekcijske nadzore v naravnih kopališčih so bili opravljeni skupaj z Zdravstvenim inšpektoratom RS.

Pri inšpekcijskih pregledih je bilo moč zaznati enoletni premor v nadzoru nad kopališči, saj je do uveljavitve zakona o varstvu pred utopitvami navedeno področje v celoti pokrival Zdravstveni inšpektorat.

Glavne pomanjkljivosti ugotovljene ob inšpekcijskih nadzorih kopališč so:

- nezadostno število reševalcev iz vode,
- pomanjkljiva opremljenost mest opazovanja in reševalcev iz vode,
- nezadostna ali nepopolna oprema za reševanje iz vode.

Nezadostno število reševalcev iz vode je pomanjkljivost, ki je ugotovljena kar v velikem številu kopališč. Inšpektorat ocenjuje, da je to posledica neupoštevanja predpisanih kriterijev za določitev števila mest opazovanja in števila reševalcev iz vode ter tudi zaradi finančnih sredstev, ki jih je potrebno nameniti za plačilo reševalcev iz vode. Varčevanje na račun zadostnega števila reševalcev iz vode je očitna predvsem v naravnih kopališčih ob morju. Po izjavah upravljavcev kopališč je bilo letos na razpolago manj reševalcev iz vode, še posebej pa jih je nemogoče dobiti sredi kopalne sezone.

Za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti so inšpektorji izdali odločbe, v posameznih primerih, ko ni bila zagotovljena prisotnost reševalcev iz vode, pa je bil izdan ukrep prepovedi obratovanja kopališča. V večini primerov so upravljavci kopališč odpravili ugotovljene pomanjkljivosti, ki so jih ugotovili inšpektorji ob inšpekcijskem pregledu, s čimer je bila zagotovljena ustrezna varnost kopalcev.

V skladu s 23. členom zakona o varstvu pred utopitvami izdaja oziroma odvzema obratovalna dovoljenja za naravna kopališča inšpektor pristojen za zdravstvo, po predhodnem mnenju

Inšpektorata Republike Slovenije za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in Inšpektorata za okolje in prostor. Zaradi ugotovljenih pomanjkljivosti v posameznih primerih nismo izdali pozitivnega mnenja, zato pristojen zdravstveni inšpektor ni izdal obratovalnega dovoljenja. V večini primerov so upravljavci vložili vloge za izdajo obratovalnega dovoljenja sredi oziroma proti koncu kopalne sezone oziroma po opravljenih inšpekcijskih pregledih v naravnih kopališčih. Temu vprašanju bo potrebno v naslednjem letu posvetiti več pozornosti. Predlagamo, da se pred začetkom kopalne sezone v naravnih kopališčih izvede usklajevalni sestanek z upravljavci kopališč, z vsemi pristojnimi inšpekcijskimi službami in ostalimi, ki sodelujejo pri zagotavljanju varnosti na kopališčih ter opozori na glavne pomanjkljivosti iz prejšnjih sezon. S tem bi zagotovili pravočasno pridobitev vseh potrebnih dovoljenj, v času kopalne sezone pa bi inšpekcijske službe opravljale zgolj inšpekcijske preglede.

Na področju varstva pred utopitvami bi opozorili na zastarelost pravilnika o varnosti v urejenih kopališčih, ki je iz leta 1987. Navedeni pravilnik ne predvideva uporabe sodobnejših tehničnih pripomočkov kot so videokamere in podobno, proučiti pa bi bilo potrebo tudi posamezne kriterije glede števila reševalcev ter opreme in sredstev za reševanje, kar bo potrebno urediti v novem podzakonskem predpisu.

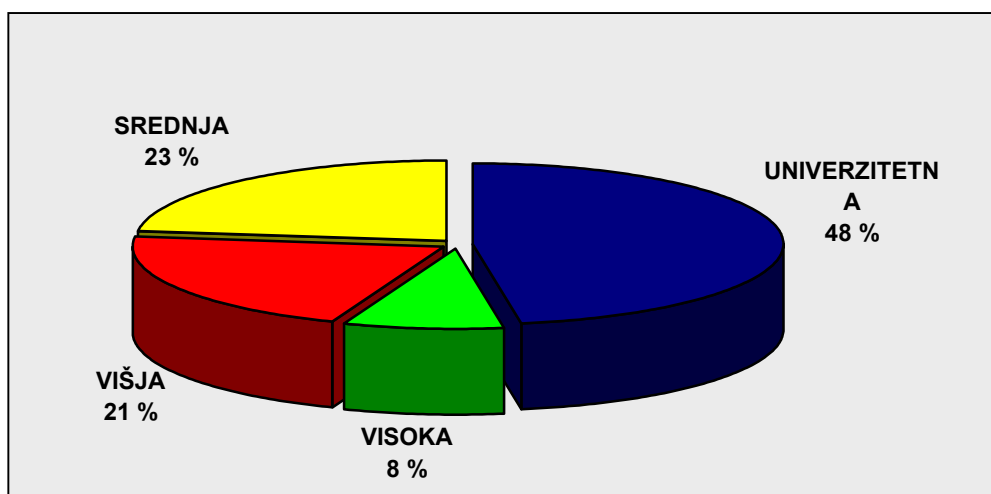
5 KADROVSKI IN MATERIALNI POGOJI DELA

5.1 KADROVSKA STRUKTURA

V inšpektoratu je poleg glavnega inšpektorja in njegovega namestnika sistematiziranih 77 delovnih mest. Od tega 62 inšpektorjev in 15 strokovno tehničnih in administrativnih sodelavcev. Ob koncu leta 2002 je bilo zaposlenih 61 delavcev, in sicer 48 inšpektorjev in 13 strokovno tehničnih in administrativnih sodelavcev. Med zaposlenimi je 27 žensk in 34 moških.

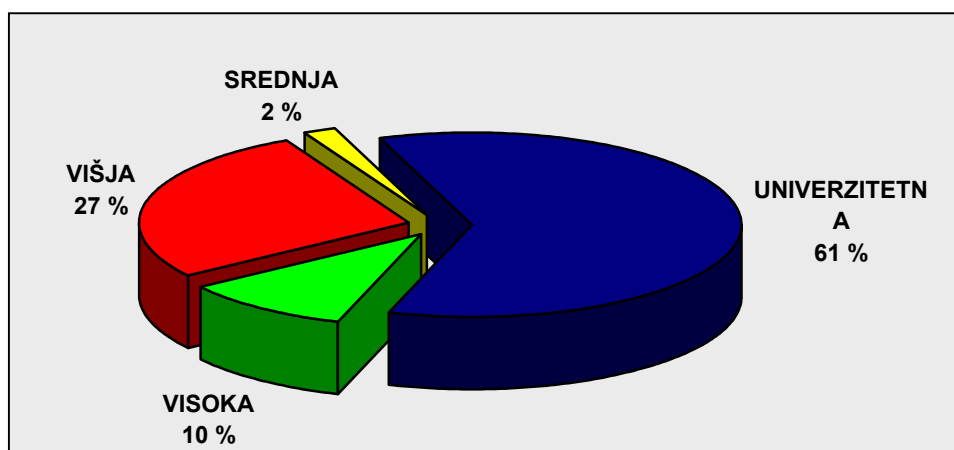
Izobrazbena struktura zaposlenih v inšpektoratu kaže, da ima več kot polovica delavcev VII. stopnjo strokovne izobrazbe. Delež le-te se iz leta v leto povečuje.

Graf 5.1.1: Število vseh delavcev glede na stopnjo izobrazbe

Izobrazbena struktura inšpektorjev pa je naslednja: 29 jih ima univerzitetno izobrazbo, pet jih ima visoko strokovno izobrazbo, 13 višjo strokovno izobrazbo, eden ima srednjo strokovno izobrazbo. Tako izobrazbeno stanje inšpektorjev je posledica prevzema občinskih in medobčinskih inšpektorjev iz leta 1994. Na novo zaposlujemo le inšpektorje s VII. stopnjo izobrazbe oziroma z univerzitetno izobrazbo.

Graf 5.1.1: Število inšpektorjev glede na stopnjo izobrazbe

V letu 2002 so se upokojili trije delavci, in sicer v Izpostavi Maribor dva in v Izpostavi Ptuj en inšpektor. Trije delavci, inšpektorji so odšli iz inšpektorata v drugo organizacijsko enoto ministrstva oziroma drugo delovno organizacijo. V letu 2002 so se zaposlili 4 inšpektorji.đ

Kadrovski postopki za zaposlitve so dolgotrajni, saj trajajo še posebej dolgo za zaposlitev inšpektorja, od več mesecev do enega leta. Ker pa inšpektor lahko prične samostojno delati šele, ko opravi strokovni izpit, ki ga mora opraviti v enem letu od imenovanja, smo brez inšpektorja skoraj dve leti. Zaradi tega nastajajo večje ali manjše motnje pri izvajanju nalog oziroma pri inšpekcijskem nadzoru, še posebej v manjših izpostavah, kjer sta zaposlena le dva inšpektorja.

V letu 2003 moramo na izpraznjena delovna mesta, ki so nezasedena in nekatera še iz leta 2000, zaposliti še pet novih inšpektorjev, in sicer: 2 inšpektorja v Izpostavi Maribor, 1 v Ptuj, 1 v Novem mestu, 1 v Ljubljani. Zaposlili pa bomo tudi 2 administrativni sodelavki, v izpostavah Koper in Krško.

5.2 MATERIALNO STANJE

Inšpektorat se za opravljanje svoje redne dejavnosti financira iz proračuna Republike Slovenije v okviru Ministrstva za obrambo in ima v okviru sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami kot organ v sestavi, svoj finančni proračun. Iz razpoložljivih finančnih sredstev je namenjenih večino sredstev za osebne dohodke, materialne stroške in tekoče vzdrževanje opreme in vozil. Zelo malo pa je namenjenih za investicije, s katerim se nadomešča stara službena vozila za nova, manjši del pa za računalniško, birotehnično in pisarniško opremo. V letu 2002 sta bila nabavljena le 2 službena vozila, ostalih investicij, zaradi zelo omejenih finančnih sredstev, nismo mogli načrtovati, niti realizirati.

Inšpektorat ima večino svojih poslovnih prostorov v prostorih Ministrstva za obrambo, nekaj poslovnih prostorov pa ima v najemu. V najemu ima poslovne prostore za izpostave Celje, Kranj in Krško ter v okviru izpostav tudi pisarni v krajih sedežev upravnih enot (Litija, Velenje). Izpostava Kranj se bo s 1. 1. 2003 preselila iz Kranja v Radovljico, v prostore last Ministrstva za obrambo in se bo preimenovala v Izpostavo Gorenjska. Preimenovala se bo tudi Izpostava Krško v Izpostavo Posavje.

Inšpektorat ima vozni park, ki obsega 33 službenih vozil. V letu 2000 nismo uspeli nabaviti nobenega novega vozila, v letu 2001 so bila nabavljena tri nova vozila. V letu 2002 sta bili nabavljeni dve službeni vozili, dve osebni vozili sta bili predlagani za odpis. Za nemoteno delo bi potrebovali 39 službenih vozil. Inšpektorji vozila vsakodnevno nujno potrebujejo pri svojem delu, saj so njihove naloge vezane na delo na terenu. Tako kot že nekaj let, bomo v prihodnjih letih stara vozila nadomeščali z novimi, povečevanje voznega parka pa ne bo mogoče.

V zvezi z informacijsko opremo ugotavljamo, da je Inšpektorat nezadovoljivo opremljen s strojno opremo, saj kljub temu, da razpolagamo z visokim številom računalnikov (59), enim notesnikom ter s 24 tiskalniki, je večina računalnikov zastarelih, saj je eden s procesorjem 286, dva s 386, 19 jih je s 486, 14 jih je tipa pentium I, 3 tipa pentium II in 20 tipa penitum III. Glede na usmeritve pristojne organizacijske enote za informatiko v Ministrstvu za obrambo, računalnikov 286, 386 in 486 ne bodo več servisirali (vsi so primerni za odpis), saj za njih ni nadomestnih delov, računalnike tipa pentium I pa le še izjemoma. Tako je trenutno za odpis takoj primernih 36 računalnikov. Zaradi zastarelosti opreme se ne moremo posluževati sodobnejših oblik poslovanja, saj računalniki niso dovolj zmogljivi, da bi lahko uporabljali mrežne povezave, CD ROM ali pa Internet, na primer za pregled uradnih listov, kar bi pomenilo tudi cenejšo in racionalnejšo varianto. Oprema je zaradi zastarelosti tudi večkrat v okvari, kar posebno na izpostavah otežuje nemoteno poslovanje. Velik problem predstavljajo tiskalniki, saj se zaradi starosti (do osem let) pogosteje kvarijo, nadomestil pa nimamo.

Na računalnikih po izpostavah imamo nameščene Windows 3.1 in Word 6.0, v mreži v uradu glavnega inšpektorja pa Windows NT ter Windows 2000, Office 97 in Office 2000. Z izpostavami nismo povezljivi, prav tako v izpostavah nimamo zagotavljenega elektronskega poslovanja, čeprav zakonodaja zahteva, da bomo morali vzpostaviti elektronsko poslovanje s strankami do leta 2004 (Akcijski načrt e-uprave do leta 2004). Od 14 lokacij imamo delovne postaje povezane v mrežo le v uradu glavnega inšpektorja, kjer imamo tudi edini priključek na Internet. Ocenjena vrednost del za vzpostavitev mrežne povezave je preko 20 milijonov SIT, kar ne vključuje nabave računalnikov in tiskalnikov. Pri tem je potrebno upoštevati tudi dejstvo, da je za dostop do Interneta potreben poseben računalnik, ki zaradi varnosti poslovanja nikakor ne sme biti povezan v nobeno notranje računalniško omrežje Ministrstva za obrambo.

Poleg nabave manjkajoče strojne in programske opreme, bi bilo nujno potrebno nabaviti tudi prenosne računalnike za delo inšpektorjev na terenu, kar poskušamo že nekaj let, vendar tega ni mogoče uresničiti zaradi vedno manjših finančnih sredstev. Urediti bi bilo potrebno notranjo in zunanjo informacijsko mrežo in nabaviti ustrezno opremo. Pomoč bi potrebovali tudi pri izdelavi določenih aplikacij in programov za hitrejše in učinkovitejše ter enotnejše delo. Tako je bila šele konec leta 2002 zagotovljena zadovoljiva strojna oprema za namestitev programa "Delovodnik" na vseh izpostavah inšpektorata (dva računalnika sta bila pridobljena od ministrstva za finance). Program v uradu glavnega inšpektorja uporabljamo od leta 2001. Pričakujemo, da bomo v letu 2003 pričeli z uporabo navedenega programa tudi v izpostavah. Opozoriti je potrebno na dejstvo, da je ministrstvo pričelo z uporabo programa "Dvor", ki pa zahteva kriptografsko ščiteno mrežno povezavo iz oddaljenih lokacij. Potrebna finančna sredstva samo za primerno kriptografsko opremo presegajo dodatnih 10 milijonov SIT.

6 USPOSABLJANJE IN IZOBRAŽEVANJE

V letu 2002 je inšpektorat izvajal več oblik usposabljanja in izobraževanja zaposlenih v skladu s programom usposabljanja:

1. Organiziral in izvedel je strokovni letni posvet vseh delavcev inšpektorata;
2. izvedel tri posvete za vodje izpostav;
3. vsi inšpektorji so se udeležili dveh strokovnih posvetov, ki jih je organiziralo in izvedlo Slovensko združenje za požarno varstvo s sodelovanjem Gasilske zveze Slovenije in Ministrstva za obrambo, Upravo Republike Slovenije za zaščito in reševanje in inšpektorata, in sicer:
 - Strokovnega posveta "Gradbeni proizvodi za pasivno požarno zaščito";
 - Strokovnega posveta "Požarna varnost pri vzdrževalnih delih in industriji";
4. posamezni inšpektorji so se udeležili oziroma sodelovali na več domačih in mednarodnih seminarjih, strokovnih delavnicah in posvetih;
5. ob delu za pridobitev ustrezne strokovne izobrazbe se je v letu 2002 izobraževalo 8 zaposlenih, eden je zaključil šolanje;
6. jezikovni tečaj po merilih SVS STANAG 6001 je v letu 2002 obiskovalo sedem zaposlenih. Uspešno je jezikovno izobraževanje zaključilo, šest zaposlenih, eden pa jezikovno izobraževanje še nadaljuje;
7. računalniških tečajev se je v letu 2002 udeležilo 10 zaposlenih.

Kljub relativno bogatemu izobraževalnemu programu pa ocenjujemo, da bo v naslednjih letih potrebno zagotoviti več finančnih sredstev strokovnemu usposabljanju inšpektorjev, kot tudi ostalih strokovnih delavcev inšpektorata. Za uspešno delo je nujno potreben dostop do informacij iz vseh področij dela inšpektorata, ne samo na zakonodajnem področju, temveč tudi na strokovno tehničnih področjih. S tem bi lahko zagotovili učinkovitejše preventivno ukrepanje in ne le odpravljanje pogosto tudi prevelikih posledic naravnih in drugih nesreč.

7 SODELOVANJE Z DRUGIMI ORGANIZACIJAMI

Delavci Inšpektorata so kot predavatelji sodelovali pri usposabljanju v programih Gasilske zveze Slovenije v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje na Igu. Kot vodje, člani in izpraševalci so sodelovali pri delu izpitnih komisij za serviserje gasilnikov, pooblaščenca za varstvo pred požarom, poklicne gasilce, inšpektorje za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami in v komisiji za strokovne izpite pri Upravni akademiji Ministrstva za notranje zadeve. Inšpektorat sodeluje v predsedstvu in poveljstvu Gasilske zveze Slovenije, glavni inšpektor tudi kot stalni član slovenske delegacije nacionalnega komiteja mednarodne gasilske organizacije CTIF (International Technical Committee for the Prevention and Extinction of Fire).

Inšpektorji so sodelovali tudi v delovnih skupinah za izdelavo zakonskih in podzakonskih aktov, ki so jih imenovala druga ministrstva in Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje, in sicer pri pripravi:

- zakona in pravilnikov o eksplozivih - Ministrstvo za notranje zadeve,
- pravil gasilske službe - Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje ter
- meril za opremljanje industrijskih gasilskih enot - Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje.

Nadaljevalo se je sodelovanje z Inštitutom za standardizacijo v tehničnem odboru USM/TC POO in USM/TC APZ pri sprejemanju novih standardov za pasivno in aktivno požarno zaščito.

Pri uvajanju evropske zakonodaje v naš pravni sistem je inšpektorat sodeloval v projektu Twinning project »Chemical safety - kemijska varnost« in sicer na naslednjih področjih:

- podprojekt Integriran kemijski nadzor, ki ga je vodilo Ministrstvo za zdravje in
- podprojekt za transpozicijo Evropske direktive 96/82 (Seveso II), ki ga je vodilo Ministrstvo za okolje, prostor in energijo.

8 SKLEPNE UGOTOVITVE

Pri pregledih posameznih področij varstva pred požarom ugotavljamo:

1. Skladišča naftnih derivatov

Izpostavljena je problematika nepravilnega skladiščenja in uporabe nevarnih snovi. Inšpektorji rešujejo problematiko z ureditvenimi odločbami, vendar pri tem večkrat naletijo na ovire zaradi na eni strani pomanjkanja finančnih sredstev in na drugi zastarelih predpisov, ki ne upoštevajo današnjega stanja tehnike.

Pri rednem nadzoru bencinskih servisov ni bilo ugotovljenih večjih pomanjkljivosti.

2. Gospodarski in javni objekti

Pri izvajanju inšpekcijskega nadzora v bolnišnicah, domovih za starejše občane, zdraviliščih ter podobno predstavljajo pereč problem starejši objekti, ki že po zasnovi ne zadovoljujejo niti minimalnih zahtev po ustrezni stopnji varstva pred požarom. V nekaterih od teh objektov se pomanjkljivosti, ugotovljene že pred leti, prepočasi odpravljajo. V to kategorijo objektov sodi tudi visoki objekt Kliničnega centra v Ljubljani.

Lastniki podjetij se zaradi finančnih težav težko odločajo za vlaganje sredstev v vzdrževanje in izboljšanje požarne varnosti. Na stanje požarne varnosti v veliki meri vplivajo tudi nenehne spremembe v dejavnosti, tehnoloških postopkih, spremembah v organiziranosti in lastništvu in s tem povezane racionalizacije, ki gredo dostikrat v škodo požarne varnosti. Razdrobljene dejavnosti se na obstoječih kompleksih, ki so prej predstavljali funkcionalno celoto, na novo razmejujejo tako glede lastništva, kot tudi uporabe objektov, naprav in uslug. Poleg tega se spremembe običajno izpeljejo brez ustreznih dovoljenj.

Pri rednem inšpekcijskem nadzoru inšpektorji ugotavljajo nepravilno skladiščenje nevarnih snovi, neredno vzdrževanje in izklapljanje sistemov aktivne požarne zaščite in gasilsko tehničnih sredstev, neizvajanje požarnih straž, slabo in neredno izvajanje izobraževanja in poučevanja delavcev o požarnovarnostnih ukrepih na delovnem mestu, itd.

Glavni problem Slovenskih železnic so požari ob progah, ki jih povzroča muzejski vlak ali vlaki na progah Kozina - Koper, Divača - Sežana.

Pri nadzoru avtoličarskih delavnic je bilo ugotovljeno, da nimajo ustreznih listin v zvezi z delovanjem kontrolirane ventilacije. Zelo problematično je hramba barv, lakov in topil.

3. Objekti lesne industrije

V obratovanju je tehnologija in proizvodni prostori, ki pogosto niso izvedeni v skladu s predpisi s področja varstva pred požarom. Ker so običajno takšni prostori in naprave vitalnega pomena za proizvodnjo v podjetju, jih ni mogoče enostavno zapreti, temveč je potrebno poiskati primerno rešitev, ki bi zadovoljila obe strani. Tako inšpektor predpiše tiste ukrepe, ki ustrezajo določbam veljavnih predpisov in poda rok za izvedbo teh ukrepov.

Eden glavnih problemov v lesni industriji predstavljajo lakirne kabine, ki niso urejene po predpisih (stabilna naprava za gašenje v lakirnih kabinah s suhim filtrom, kontrolirana ventilacija) ali pa se predmeti lakirajo kar v prostorih, ki so namenjeni za strojno obdelavo lesa.

4. Vzgojno varstveni objekti in šole

Zaradi požara, ki je popolnoma uničil osnovno šolo v Podzemlju, je bilo sklenjeno, da se še v tekočem letu opravi pregled objektov vzgojno varstvenih zavodov in šol v državi. Skupno je bilo pregledanih 815 osnovnih in srednjih šol ter vrtcev. V ta namen je bil izdelan vprašalnik, ki zajema podatke o načinu gradnje, delitvi na požarne sektorje, velikosti največjega požarnega sektorja, urejenosti poti za umik, splošnih ukrepov varstva pred požarom, ki so predpisani v zakonu o varstvu pred požarom za vse lastnike oziroma uporabnike objektov, ter ustreznosti hranjenja vnetljivih tekočin oziroma gorljivih plinov, ki se

uporabljajo kot gorivo. Ugotovitve opravljenega inšpekcijskega nadzora so podrobneje predstavljene v poglavju 3.4, na njihovi osnovi pa so bile oziroma še bodo v nadaljnjem postopku izdane ureditvene odločbe o odpravi ugotovljenih pomanjkljivosti.

5. Stanovanjski in nastanitveni objekti

V stanovanjskih objektih je največ problemov zaradi nedorečenosti glede razmejitve pravic in odgovornosti med lastniki, najemniki in upravniki. Ukrepanje inšpektorja je marsikdaj oteženo, ker se obveznosti o vzdrževanju, preurejanju in ravnanju s skupnimi napravami in napeljavami ne nadzirajo po dejanski pristojnosti, oziroma se druge pristojne inšpekcije (zdravstvena, stanovanjska, energetska, okoljska) izmikajo ukrepanju v teh zadevah. Eden od vzrokov, ki še dodatno zaplete ukrepanje, je veliko število zavezancev/strank.

Vzdrževanje sredstev za gašenje, električnih napeljav, naprav in opreme, kurilnih in dimovodnih naprav in napeljav je zelo problematično. V skupnih prostorih so nakopičeni razni gorljivi materiali, posode z vnetljivimi tekočinami, plinske jeklenke, na poteh pa razne ovire, ki ogrožajo varen umik. V nekaterih objektih so si stanovalci uredili naprave za ogrevanje na tekoče gorivo kar v kletnih prostorih, namenjenih za hrambo ozimnice. Običajno to storijo brez predpisanih dovoljenj. Kurilno olje je uskladiščeno v nasprotju s predpisi. Velik problem so intervencijske poti za gasilce, ki so zaradi nepravilnega parkiranja vozil skoraj praviloma nedostopne.

Pri inšpekcijskem nadzoru v turističnih objektih so bile ugotovljene pomanjkljivosti predvsem pri pomanjkljivem vzdrževanju pomožnih prostorov ter slabem vzdrževanju in opuščanju periodičnega nadzora na plinskih napravah, napeljavah in skladiščih plina.

6. Pregledi organizacij, ki so pooblašcene za pregledovanje in preizkušanje vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite

Za pregledovanje in preizkušanje vgrajenih sistemov aktivne požarne zaščite je bilo pooblaščenih sedem organizacij. V tekočem letu je ena organizacija obnovila pooblastilo, ena pa je s pregledovanjem sistemov prenehala, tako da jih je ostalo šest, kar popolnoma zadošča glede na potrebno število pregledov. Tudi tu se pojavlja nelojalna konkurenca okoli cene storitev, inšpektorji pa nismo usposobljeni za nadzor kvalitete opravljenih pregledov.

7. Pregledi v organizacijah, ki so pooblašcene za izvajanje požarnega varovanja

V skladu s pravilnikom o pogojih za izvajanje požarnega varovanja (Uradni list RS, št. 64/95) ima pooblastilo 39 izvajalcev. V tekočem letu je obnovilo pooblastilo pet izvajalcev. V postopku obnovitve pooblastila je bil pri njih opravljen inšpekcijski nadzor. V organizacijah za izvajanje požarnega varovanja je v preteklem obdobju prišlo tudi do več reorganizacij in kadrovskih sprememb, ki niso bile pravočasno sporočene Upravi Republike Slovenije za zaščito in reševanje, tako da so pooblastila netočna.

8. Pregledi pri vzdrževalcih gasilnikov in preizkuševalcih hidrantnih omrežij

V skladu s pravilnikom o minimalnih tehničnih in drugih pogojih za vzdrževanje ročnih in prevoznih gasilnih aparatov (Uradni list RS, št. 22/95) ima pooblastilo 156 izvajalcev. V tekočem letu so bili opravljeni inšpekcijski pregledi opreme v zvezi s pridobitvijo oziroma obnovitvijo pooblastila pri 58 vzdrževalcih. Pregledi so po našem mnenju nepopolni, ker pregledujemo samo popolnost opreme in način vodenja evidence, ne pregledujemo pa kvalitete vzdrževanja, ker je zaradi obsežnosti pregledanih gasilnikov praktično nemogoče (ocenjujemo, da letno pregledajo vzdrževalci čez 200.000 gasilnikov) pa tudi inšpektorji za to niso usposobljeni.

Za preizkušanje hidrantnih omrežij ima pooblastilo v skladu s pravilnikom o preizkušanju hidrantnih omrežij (Uradni list RS, št. 22/95) 139 izvajalcev. Zaradi pridobitve oziroma obnovitve pooblastila so bili opravljeni pregledi pri 25 izvajalcih. Pri pregledih je bilo ugotovljeno, da imajo izvajalci pogosto zastarelo opremo, največkrat pa manometri niso umerjeni in je točnost merjenja vprašljiva. Najpogostejša pomanjkljivost je pri računanju teoretičnega pretoka vode v napeljavi, ob najmanjšem predpisanem tlaku 2,5 bara. Pregledniki izdajajo pa tudi pozitivna potrdila, čeprav zahtevan pretok v hidrantnem omrežju ni dosežen.

9. Problematika zastarelih predpisov na področju varstva pred požarom in izdajanje soglasij

V inšpektoratu se pri svojem delu že vrsto let srečujemo s problemom zastarelosti predpisov posameznih področij varstva pred požarom, ki so iz sedemdesetih ali celo šestdesetih let. Največ težav predstavljajo zastareli oziroma še neizdelani predpisi s področja prostorskega planiranja ter graditve objektov, ki bi morali urejati gradnjo poti za varen umik ljudi, živali in premoženja iz objektov v primeru požara, ukrepe za varno skladiščenje vnetljivih tekočin ipd. Zelo velik problem v praksi predstavljajo tudi zastareli in neusklajeni predpisi s področja dimnikarske dejavnosti.

Pri izdaji soglasij ugotavljamo pomanjkljivo izdelavo ocen požarne ogroženosti in študij varstva pred požarom. Tako pri svojem delu ugotavljamo, da so študije pogosto izdelane nestrokovno. Tako se v primerih, ko gre za požarno bolj zahteven objekt, požarno soglasje skoraj praviloma izda šele po večkratnih dopolnitvah, popravkih in usklajevanjih z načrtovalcem študije in projektanti. Zaradi tega se postopek za izdajo soglasja podaljša, potrebno pa je tudi večje angažiranje inšpektorja. Delno lahko krivdo za tako stanje pripišemo pomanjkanju oziroma zastarelosti predpisov za področje varstva pred požarom, delno pa tudi nestrokovnosti izdelovalcev študije, predvsem pa dejstvu, da izdelovalci študij primarno upoštevajo interese investitorja, manj pa stroko.

Pri tehničnih pregledih pogosto ugotavljamo nestrokovno izvajanje nadzora za predpisana področja v času gradnje, kar ima za posledico nepravilno vgradnjo sistemov aktivne in pasivne požarne zaščite ter uporabo neustreznih elementov požarne varnosti. Ta problem bi lahko rešili tako, da bi v primerih, ko gre za požarno bolj zahtevne objekte, predpisali nadzor tudi za področje varstva pred požarom, ki bi preverjal izvedbo projektne predvidenih ukrepov varstva pred požarom.

Na področju zaščite in reševanja pri inšpekcijskih ugotavljam:

1. V občinah

Stanje na področju normativne ureditve se v glavnem iz leta v leto izboljšuje, vendar nekaj občin še vedno nima ustreznih dokumentov o organiziranju in vodenju enot, služb ter drugih operativnih sestavov za zaščito reševanje in pomoč v občini. Ocene ogroženosti so v glavnem izdelane, vendar v večini ne zajemajo analiz naravnih ter drugih danosti za nastanek naravne in druge nesreče z oceno možnega poteka in posledic nesreče s predlagano stopnjo zaščite pred nevarnostmi ter predlogom preventivnih ter drugih ukrepov za zaščito, reševanje in pomoč.

V manjših občinah, kjer za področje zaščite in reševanja nimajo zaposlenega ali za to področje določenega delavca, se z obstoječimi načrti zaščite in reševanja ne zagotavlja v celoti organiziranega in usklajenega delovanja za preprečitev nesreč, reševanja oziroma zmanjšanje njihovih posledic. Na novo organizirane enote Civilne zaščite so večinoma slabo opremljene in so le delno usposobljene. Načrti (programi) opremljanja enot z manjkajočo opremo, upoštevajoč merila za organiziranje in opremljanje posameznih sil za zaščito, reševanje in pomoč, ki jih je predpisal minister za obrambo, v večini občin niso izdelani, če pa že so, jih ne upoštevajo ali pa so izdelani preveč splošno in so kot takšni neuporabni. Le izjemoma imajo posamezne občine celovit pregled usposobljenosti pripadnikov posameznih sil, iz katerega bi bilo mogoče ugotoviti, kateri pripadniki posameznih enot so oziroma še niso usposobljeni in na podlagi katerih programov. Dokumenti o usposobljenosti pripadnikov enot in služb Civilne zaščite obstojajo le za zadnji nekaj let.

2. Praktični preizkusi pripravljenosti gasilskih enot

Pri regijskih načrtih zaščite in reševanja je mogoče ugotoviti različne pristope k izdelavi; nekateri načrti so izdelani v skladu z neveljavno uredbo o izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 48/93), nekateri so izdelani ob smiselni uporabi državnih načrtov zaščite in reševanja, nekateri pa kot priloge državnim načrtom. V večini primerov je bilo ugotovljeno vsebinsko neskladje med dokumenti o obveščanju, opazovanju in alarmiranju, ki so sestavni del načrtov zaščite in reševanja ter dokumenti, ki jih za izvajanje navedenih nalog uporabljajo v centrih za obveščanje.

Izdelanost in uporabnost posameznih dokumentov o obveščanju, opazovanju in alarmiranju je odraz izdelanosti regijskih načrtov za zaščito in reševanje, ki so v različnih fazah izdelave po posameznih upravah za obrambo.

Pri dokumentih iz občinskih načrtov za zaščito in reševanje, s katerimi razpolagajo v centrih za obveščanje, je opazen dvojni pristop, nekateri centri imajo dokumente, ki so jih izdelali v posameznih občinah in jih posredovali v izvajanje centrom za obveščanje, nekateri centri pa so dokumente za občine izdelali sami in jih posredovali v pregled in odobritev občinam. Veliko težavo predstavlja dejstvo, da se posamezne občine ne odzivajo na zahteve po dostavi navedenih dokumentov, kar v veliki meri otežuje delo posameznih centrov za obveščanje.

3. Na področju varstva pred utopitvami

Glavne pomanjkljivosti ugotovljene ob inšpekcijskih nadzorih kopališč so: nezadostno število reševalcev iz vode, pomanjkljiva opremljenost mest opazovanja in reševalcev iz vode in nezadostna ali nepopolna oprema za reševanje iz vode.

Opozorili bi na zastarelost pravilnika o varnosti v urejenih kopališčih, ki je iz leta 1987. Navedeni pravilnik ne predvideva uporabe sodobnejših tehničnih pripomočkov kot so videokamere in podobno, proučiti pa bi bilo potrebo tudi posamezne kriterije glede števila reševalcev ter opreme in sredstev za reševanje, kar bo potrebno urediti v novem podzakonskem predpisu.

BOGOMIR ZUPANČIČ
GLAVNI INŠPEKTOR